

Možnosti nastavení a využití služeb pro pěstouny v průběhu profesionalizace pěstounské péče

Bc. Monika Malá

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Monika MALÁ**
Osobní číslo: **H11298**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Možnosti nastavení a využití služeb pro pěstouny
v průběhu profesionalizace pěstounské péče**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti pěstounské péče a chystaných nových zákonů.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovoru s pěstouny a pracovníky neziskových organizací.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BUBLEOVÁ, Věduna et al. Mezinárodní srovnání přístupů a forem realizace pěstounské péče se zřetelem k využití profesionálních pěstounů při řešení situace ohroženého dítěte a reintegrace rodiny. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2002. ISBN 80-239-0101-X.

KONEČNÁ, Hana a Markéta SUDOVÁ. Jak dál s pěstounskou péčí na přechodnou dobu? ICD-ROM. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011. ISBN 978-80-87455-08-1.

MATĚJČEK, Zdeněk et al. Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.

SOBOTKOVÁ, Irena. Pěstounské rodiny: jejich fungování a odolnost. Praha: MPSV, 2003. ISBN 80-86552-62-4

ZEZULOVÁ, Dagmar. Pěstounská péče a adopce. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Ilona Kočvarová, Ph.D.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **26. dubna 2013**

Ve Zlíně dne 14. února 2013

doc. Ing. Aněžka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 17. 4. 2013

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Diplomová práce vznikla po novele zákona o sociálně-právní ochraně, která mimo jiné upravuje pěstounskou péči. Práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části práce, se zabývám náhradní rodinnou péčí a jejími formami. Nejvíce jsem se věnovala pěstounské péči, jejím typům, dávkami, profesionalizaci pěstounské péče, jejími přínosy a riziky a možnosti nastavení služeb pro pěstouny. Zmiňuji se také o zprostředkování pěstounské péče a o jejich problémech, které pěstounskou péči doprovázely.

Praktická část je založena na provedených rozhovorech s pěstouny, pomocí kterých jsem hledala odpověď na předem danou otázku, zda novela zákona upravující pěstounskou péči, odstranila problémy možnostmi nastavení a využívání služeb.

Klíčová slova: pěstounská péče, náhradní rodinná péče, novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí, profesionalizace pěstounské péče.

ABSTRACT

This Master's thesis had been written after the Law on Social and Legal Protection of Children amendment was introduced. The thesis is divided into two parts. In theoretical part I describe the substitute child care and its forms. The subjects I have concentrated the most are foster care and its types, social benefits, professionalization of foster care and its contribution, drawbacks and possibilities of foster parents care adjustments. I also mention mediation of foster care and problems that have appeared over the time.

Practical part is based on personal interviews with foster parents that helped me to find answers to some questions if the Law on Social and Legal Protection of Children amendment has resolved the problems by implementing changes in usage of the services and its options.

Keywords:

Foster care (also custody), substitute family care, an amendment to the Law on Social and Legal Protection of Children, professionalization of foster care (custody).

Poděkování:

Moc děkuji vedoucí diplomové práce Mgr. Iloně Kočvarové, Ph.D. za cenné rady, metodické vedení a postřehy k vypracování této diplomové práce. Děkuji za věnovaný čas a její zodpovědný přístup, který si zachoval tolik lidskosti a ochoty.

Dále děkuji všem respondentům a jejich rodinám, kteří byli moc milí a otevřeně se podělili o své zkušenosti a názory.

Motto:

„Neptám se, co mi přineseš a co budu mít z toho, když tě ubytuji. Jako hostitel mám radost z toho, že jsi přišel. V mém domě je místo pro nás oba – pro tebe i pro mě. Neptám se, odkud a kam jdeš. Tvou cestu ti nemohu ukázat, ale jsem ochoten tě po ní doprovázet, abys mohl jít jistě. Dokud budeš u mě, chci ti dodávat odvahu, aby ses nevzdával. To proto, že vím, že tvá cesta vede nejdříve krajem, kde se já vyznám lépe. Dokud ti budou zvyky tohoto kraje cizí, můžeš se je v klidu učit u mě doma.“

Prekopová, 2003, str. 6

Prohlášení:

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE	12
1.1 FORMY NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE	12
1.1.1 Osvojení	12
1.1.2 Poručenství.....	13
1.1.3 Svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče.....	14
1.1.4 Pěstounská péče.....	14
2 PĚSTOUNSKÁ PÉČE	15
2.1 TYPY PĚSTOUNSKÉ PÉČE.....	15
2.1.1 Pěstounská péče.....	16
2.1.2 Pěstounská péče na přechodnou dobu.....	16
2.1.2.1 Přínosy a rizika pěstounské péče na přechodnou dobu.....	17
2.2 PROFESIONALIZACE PĚSTOUNSKÉ PÉČE.....	18
2.3 MOŽNOSTI NASTAVENÍ A VYUŽITÍ SLUŽEB PĚSTOUNY.....	19
2.3.1 Práva a povinností osob pečujících a osob v evidenci	19
3 DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE	22
3.1 PŘÍSPĚVEK NA ÚHRADU POTŘEB DÍTĚTE	23
3.2 PŘÍSPĚVEK PŘI UKONČENÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE	24
3.3 ODMĚNA PĚSTOUNA	24
3.3.1 Odměna pro osoby pečující.....	24
3.3.2 Odměna pro osoby v evidenci	25
3.3.3 Odměna pěstouna u prarodičů nebo praprarodičů.....	25
3.3.4 Odměna v případě manželů.....	25
3.4 PŘÍSPĚVEK PŘI PŘEVZETÍ DÍTĚTE.....	26
3.5 PŘÍSPĚVEK NA ZAKOUPENÍ OSOBNÍHO MOTOROVÉHO VOZIDLA	26
4 ZPROSTŘEDKOVÁNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE	27
4.1 ODKUD DĚTI PŘICHÁZEJÍ.....	28
4.2 PROBLÉMY PĚSTOUNSKÉ PÉČE	28
5 ODBOR SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ	31
5.1 SANACE RODINY	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
6 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	35
6.1 CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÁ OTÁZKA	35
6.2 VÝZKUMNÉ METODY	35
6.2.1 Kvalitativní výzkum.....	36
6.2.2 Analýza dat pomocí zakotvené teorie	36

6.2.3	Tvorba otázek pro rozhovor	37
6.3	VÝZKUMNÝ SOUBOR	38
6.3.1	Analýza rozhovorů	40
6.3.2	Otevřené kódování	41
6.3.3	Axiální kódování	44
6.3.4	Selektivní kódování	46
7	ANALYTICKÝ PŘÍBĚH	48
7.1	POPIS KATEGORIÍ:	49
7.1.1	Problémy v pěstounské péči	49
7.1.2	Problémy pěstounů	50
7.1.3	Novela zákona upravující pěstounskou péči	50
7.1.4	Emoce a prožitky dětí v PP	51
7.1.5	Specifika pěstounské péče	52
7.1.6	Nabízené služby a druhy péče	53
	ZÁVĚR	55
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57
	SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	61
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	62
	SEZNAM PŘÍLOH	63

ÚVOD

Pěstounská péče je druhou nejvýznamnější formou náhradní rodinné péče, do které jsou umíst'ovány děti, které z nějakého důvodu nemohou vyrůstat ve vlastní rodině. „Jenomže právě to slovíčko „náhradní“ není v tomto případě dost výstižné. Naznačuje, jako by tu bylo něco nepravého a méně hodnotného, jenom jakási napodobenina či náhražka té pravé skutečnosti. Je sice pravda, že před zákonem a před úřady vystupují pěstouni jako ti, kdo „nahrazují“ vlastní, tj. pokrevní, biologické rodiče dítěte. Pro dítě samo však mohou být vskutku rodiči se všemi patřičnými přívlastky, rodiči pravými a skutečnými, ba i vlastnějšimi a lepšími než ti, kteří neudělali nic víc, než že je zplodili!“ (Matějček in Soukupová 2008 s. 9).

Pěstounská péče je stále velmi diskutovaným tématem a již schválená novela řeší spousty dřívějších problémů a snaží se o zařazení každého dítěte do rodiny, místo vyrůstání v dětském domově či jiném ústavu. Otázkou, jak se vypořádat s případnými problémy, jež mohou rodiče a jejich dítě dříve či později potkat, se zabývala a zabývá celá řada autorů. Mezi autory a jejich přehledně zpracované knihy, které mě oslovily, patří Dagmar Zezulová a Caroline Archerová. Nemohu opomenout světově uznávaného odborníka, kterým je Prof. PhDr. Zdeněk Matějček, CSc. Již dnes je jasné, že rušení ústavů nebude zcela možné, ale snaha umístit dítě do péče pěstounů je výborná. Každé dítě má právo vyrůstat alespoň v náhradní rodině, když se o to není schopna, z jakýchkoliv důvodů, postarat jeho rodina. Jistě nastanou nové problémy díky péči krátkodobé, kam budou umíst'ovány děti maximálně na jeden rok, ale to vše ukáže až praxe.

Svou diplomovou práci zaměřuji na pěstounskou péči a její možnosti a nastavení služeb pro pěstouny v průběhu profesionalizace, která nastala díky dlouho očekávané novele zákona o sociálně právní ochraně dětí. Profesionalizací je myšleno rozdělení pěstounů a začlenění pěstounské péče jako profese. S tím také souvisí sepisování nových „dohod o výkonu pěstounské péče“, kde si každý pěstoun může upravit a nastavit služby tak, aby jeho rodině co nejvíce vyhovovaly, a na druhé straně upravuje také jejich povinnosti.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE

V této kapitole okrajově popisují náhradní rodinnou péči a její formy. Zmiňují se zde o osvojení, pěstounské péči, poručenství, svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče a jen zběžně o pěstounské péči, protože tato péče má svou vlastní kapitolu.

NRP spadá do kompetence orgánů sociálně-právní ochrany, které tvoří obce s rozšířenou působností, krajské úřady, obce a kraje v samostatné působnosti, úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí a mládeže a další pověřené právnické a fyzické osoby (Kouřilová, 2010, s. 12).

Bubleová a Benešová definují NRP následujícím způsobem: „náhradní rodinná péče je forma péče o děti, kdy je dítě vychováváno „náhradními“ rodiči v prostředí, které se nejvíce podobá životu v přirozené rodině. Tou je u nás zejména osvojení a pěstounská péče“ (Bubleová a Benešová, 2001, s. 4).

1.1 FORMY NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE

O umístění dítěte do náhradní rodinné péče u nás rozhoduje soud. NRP má přednost před umístěním dítěte do ústavního zařízení, jak určuje zákon. Než dojde k rozhodnutí o svěření dítěte do NRP, musí rodiče mít dítě ve své domácnosti a na své náklady po dobu 3 měsíců. V České republice jsou využívány dle zákona č. 94/1963 Sb. o rodině, tyto formy náhradní rodinné péče:

- svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče;
- pěstounská péče;
- poručenství, pokud poručník o dítě osobně pečuje;
- osvojení.

1.1.1 Osvojení

Osvojení je jedna z nejčastějších, a zároveň i nejdokonalejších forem NRP. Tuto formu využívá mnoho manželských párů, které nemohou mít děti.

Při osvojení, neboli adopci přijímají manželé nebo i jednotlivci opuštěné dítě za své a mají k němu stejná práva a povinnosti, jako by šlo o dítě vlastní. Osvojené dítě dostává příjmení po svých osvojitelích, a zároveň vzniká také příbuzenský vztah díky příbuzným osvojitelů. Osvojitelé jsou zapsáni v rodném listě osvojeného, ale osvojený svou zletilostí smí zjistit

jména svých rodičů, která jsou zapsána v matriční knize. Osvojit lze dítě nezletilé a mezi osvojitelem a osvojeným musí být přiměřený věkový rozdíl. Práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou tak zaniká.

Zákon rozlišuje dva druhy adopce:

Zrušitelná adopce – Typ osvojení, kdy práva a povinnosti rodičů přecházejí na osvojitele, ale v rodném listu dítěte zůstávají uvedeni původní rodiče dítěte. Prosté osvojení lze zrušit. Tento typ osvojení je využíván, respektive je podmínkou v případě přijetí dítěte mladšího jednoho roku, neboť nezrušitelně osvojit lze pouze dítě starší jednoho roku.

Nezrušitelná adopce – V praxi je využívána častěji; odlišuje se tím, že osvojitelé jsou zapsáni do rodného listu dítěte na místo rodičů. Toto osvojení nelze zrušit (Bubleová in Matějček, 1999, s. 33).

Dále nemůžeme zapomenout ani na další formu osvojení, kterou je **mezinárodní osvojení**. Mezinárodní osvojení je upraveno Úmluvou o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, která v České republice vstoupila v platnost 1. 6. 2000. Mezinárodní osvojení je možné uskutečnit pouze mezi státy, které se staly smluvními státy této Úmluvy.

Cílem této úmluvy je nejen vytvořit záruky, aby se mezinárodní osvojení uskutečňovalo v zájmu dítěte a orgány k tomu určenými, ale také zaručit subsidiaritu osvojení do ciziny, jak zdůrazňuje čl. 21 písm. b) Úmluvy o právech dítěte (Odbor 21, ©2013).

1.1.2 Poručenství

Poručenství je uplatňováno v případě zájmu dítěte, kdy se velmi často hovoří o vyšší formě pěstounské péče. Poručníka ustanovuje soud a je dítěti ustanoven, jestliže dítě nemá zákonného zástupce a ustanovuje se v případech, kdy rodiče zemřeli, byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti, nebo tato byla pozastavena, anebo pokud rodiče nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu.

Poručník dítě zastupuje ve všech právních úkonech a nemá k dítěti vyživovací povinnost. Nicméně jeho úkolem je nezletilé dítě vychovávat, zastupovat je a spravovat jeho majetek. Je pod neustálým dohledem soudu, kterému musí podávat zprávy a v některých úkonech musí mít schválení soudu. Hlavní výhodou oproti pěstounské péči je, že poručník nemusí žádat o svolení biologické rodiče.

Poručníkem se stává nejčastěji osoba, kterou doporučili rodiče, popřípadě někdo z příbuzných; může to také být i jakákoli jiná fyzická osoba, popřípadě i manželé. Vždy je nezbytný souhlas těchto osob s poručnictvím. Není-li možné ustanovit fyzickou osobu, pak se poručníkem stává orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Soud může poručníka ze své funkce odvolat, pokud porušuje své povinnosti, nebo se stane nezpůsobilým. Zrušit poručenství se může také na žádost poručníka (Bubleová, Frantíková, Vránová, 2011).

1.1.3 Svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče

Tuto formu NRP soud nařizuje pouze v případech, kdy to vyžaduje zájem dítěte a fyzická osoba poskytuje záruku jeho řádné výchovy a se svěřením dítěte souhlasí. Při výběru vhodné osoby dá soud přednost zpravidla příbuznému. Aby bylo možno využít této formy NRP je nutné stanovit rodičům vyživovací povinnost. Rodiče jsou povinni platit výživné k rukám osoby, které bylo dítě svěřeno, jejich vyživovací povinnost trvá. Pokud soud nestanoví jinak, rodičům je zachována i rodičovská zodpovědnost k dítěti, a zůstávají tak nadále zákonnými zástupci dítěte.

Dítě je možné svěřit i do společné výchovy manželů. Pokud by jeden z nich zemřel, dítě zůstává ve výchově manžela druhého. Dojde-li k rozvodu, pak společná výchova zaniká a musí se upravit práva a povinnosti manželů k dítěti. Je také možné svěřit dítě do výchovy pouze jednoho z manželů, a to se souhlasem toho druhého.

Při rozhodnutí o svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče soud vždy vymezi rozsah jejich práv a povinností k dítěti. Dále je vhodné soudem vymezit právo osoby, které je dítě svěřeno, přijímat pro dítě výživné od rodičů, hospodaření s výživným, a v případě neplacení výživného, právo vymáhat výživné po rodičích. (Odbor 21, ©2013).

1.1.4 Pěstounská péče

Pěstounská péče je zvláštní formou státem řízené a kontrolované náhradní rodinné výchovy, která zajišťuje dostatečné hmotné zabezpečení dítěte i přiměřenou odměnu těm, kteří se jej ujali (Bubleová, in Matějček 1999, s. 34-35).

Pěstounská péče je tématem této diplomové práce, proto se o ní na tomto místě zmiňuji pouze okrajově. Podrobnější rozbor této péče uvádím v kapitole č. 2.

2 PĚSTOUNSKÁ PÉČE

Tuto kapitolu jsem věnovala výhradně pěstounské péči. Uvádím zde typy pěstounské péče, v čem spočívá profesionalizace pěstounské péče a seznamuji zde s možnostmi nastavení služeb pro pěstouny v průběhu profesionalizace, které jsou obsahem nově sepsané dohody o výkonu pěstounské péče.

Pěstounská péče je druhou formou náhradní rodinné péče, do které se svěřují děti, kterým z nějakých důvodů nebyla zajištěna řádná výchova u rodičů. Pěstounská péče vzniká rozhodnutím soudu a končí zletilostí dítěte, případně nejpozději ve věku 26 let, pokud se dítě soustavně připravuje na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole. Soud je také oprávněn pěstounskou péčí zrušit, a to ze závažných důvodů, nebo požádá-li o to pěstoun sám. Pěstoun je povinen o dítě pečovat a má přiměřená práva k dítěti. Ostatní práva náleží nadále rodičům. Pěstoun nemá vyživovací povinnost a zastupovat je smí jen v běžných věcech, pokud není soudem určeno jinak.

2.1 Typy pěstounské péče

Před novelou se v praxi uplatňovaly dva typy pěstounské péče, a to *individuální pěstounská péče*, kam se řadila péče klasická a příbuzenská. Dále *skupinová pěstounská péče*, kam patřily velké pěstounské rodiny, tedy o čtyřech až šesti dětech, které pěstouni přijali, a dále SOS dětské vesničky. V roce 2006 byla navíc pěstounská péče rozšířena *o profesionální pěstounskou péči* nazývanou pěstounskou péčí na přechodnou dobu, a to už se hovořilo o krátkodobé a dlouhodobé péči.

V krátkodobé péči bylo dítě svěřeno do péče na několik dnů či měsíců, v dlouhodobé péči pak bylo dítě umístěno na několik měsíců či let (Bubleová a kol., 2002, s. 36). Pěstoun, který vykonával pěstounskou péči na přechodnou dobu, byl nazýván pěstounem profesionálem.

Od roku 2013 se tyto péče upřesnily a pěstouni byli rozděleni do dvou kategorií. Každý pěstoun se tak musel rozhodnout, jakou péči chce vykonávat a museli sepsat „Dohodu o vykonání pěstounské péče“. Zákon řeší dva typy pěstounské péče, a to *pěstounská péče* a *pěstounská péče na přechodnou dobu*.

Dalším typem pěstounské péče by od roku 2014 měla být tzv. *raná pěstounská péče*, která by měla přispět ke zrušení kojeneckých ústavů, čímž chce stát zamezit svěřování dětí do tří let do těchto pobytových zařízení. (Hláskovi, RPP, ©2012).

2.1.1 Pěstounská péče

Tuto péči bereme jako dlouhodobou a vykonává ji řádně proškolený a státem schválený pěstoun, který má označení *pěstoun pečující*. V České republice je nejčastěji využívána, protože se málokdy stává, že se dítě vrací do vlastní rodiny, i když je kontakt s původní rodinou udržován. Návrat do ní totiž není možný. Do této péče jsou určovány děti, kterým nebylo možné zajistit návrat k původní rodině, a dlouhodobá péče se pak jeví jako nejlepší volba.

Děti, které jsou svěřeny do pěstounské péče, nejsou většinou právně volné, což znamená, že nebyl udělen souhlas rodičů k adopci a o dítě projevují zájem. Pak to bývají děti, které právně volné jsou, ale není jim z různých důvodů doporučeno ani realizováno osvojení. Bubleová in Matějček uvádí konkrétní podskupiny dětí vhodných pro pěstounskou péči:

- děti odlišného etnického původu – z důvodu zvýšených nároků na adaptační schopnosti rodičů;
- děti s vážnějším postižením – z důvodu náročnosti péče o tyto děti;
- děti starší – přibližně nad 6 let věku, z důvodu menšího zájmu o osvojení takto starších dětí;
- děti s prognózou podprůměrné intelektové výkonnosti – pěstouni mají menší nároky po strážce školních úspěchů
- děti s psychickou deprivací;
- děti s poruchou chování;
- sourozenecké skupiny (Bubleová in Matějček 2002, s. 19).

2.1.2 Pěstounská péče na přechodnou dobu

Tuto péči vykonávají státem řádně vybraní a proškolení pěstouni, kteří jsou klasifikováni jako pěstouni v evidenci. Je určena dětem, které byly ponechány v porodnici, v kojeneckém ústavu, jejich rodiče zemřeli nebo náhle onemocněli a nemohou se nadále o dítě postarat. Dítě se svěřuje po dobu:

- po kterou nemůže rodič ze závažných důvodů dítě vychovávat,

- po jejímž uplynutí lze podle § 68a zákona o rodině dát souhlas rodiče s osvojením,
- nebo do pravomocného rozhodnutí soudu o tom, že tu není třeba souhlasu rodičů k osvojení podle § 68 zákona o rodině.

Po tuto dobu, nejdéle však po dobu jednoho roku, se pěstouni o dítě starají a spolupracují s vlastní rodinou dítěte, aby byly zachovány vazby a aby se do své rodiny vrátilo co nejdříve. Péče na přechodnou dobu se využívá i jako rychlá pomoc dětem, které nemají dobré podmínky pro vývoj ve vlastní rodině nebo v těchto rodinách dochází k týrání, zneužívání a podobně. Úkolem pěstouna je poskytnout takovému dítěti bezpečné zázemí po dobu několika týdnů či měsíců, než bude dítě umístěno do dlouhodobé pěstounské péče či adopce. Tato péče má být náhradou za ústavní péči.

V rámci vybírání pěstounů by se měla dělat tzv. „specializace“, což znamená výběr pěstounů podle kritéria, na jakou určitou skupinu dětí je pěstoun zaměřen a o kterou dále bude pečovat. Tímto je myšleno nějaké věkové rozhraní. Specializace určuje kraj, aby vymezil skupiny, které jsou pro daný kraj potřebné.

2.1.2.1 Přínosy a rizika pěstounské péče na přechodnou dobu

Pěstounská péče na přechodnou dobu je velmi kontroverzní institut, který vyvolává řadu rozporuplných reakcí laické i odborné veřejnosti. Mnoho lidí ji vnímá jako ideální alternativu ústavní péče, ale také mnoho lidí vidí pěstounskou péči jako zbytečnou a neefektivní.

Největším přínosem pěstounské péče na přechodnou dobu je možnost umístění dítěte do rodinného prostředí, což je pro dítě to nejlepší. Ústavní výchova je nejkrajnějším řešením, které může nastat, pokud selže rodina náhradní, což beru jako riziko pěstounské péče na přechodnou dobu. Tato situace není ideálním řešením krizové situace, protože pro dítě nebude nejlepší, putovat z vlastní rodiny do rodiny pěstounské a při selhání pěstounské rodiny poputuje do ústavní výchovy. U pěstounské péče na přechodnou je toto riziko možné.

Další riziko pěstounské péče na přechodnou dobu je absence odborně kvalifikovaného personálu. Pěstouni prochází spoustou příprav, a probíhá zde i zvyšování jejich znalostí a dovedností, ale není zaručena potřebná kvalifikace jako je u pracovníka v zařízení ústavní výchovy.

Přínosem pěstounské péče na přechodnou dobu je, že tato péče je levnější oproti ústavní výchově. Tento rozdíl byl tak využit na zvýšení odměn pro pěstouny a to i v době, kdy ne-

má do péče svěřené žádné dítě. Výše odměny pěstouna na přechodnou dobu by měla motivovat a zvyšovat zájem o tuto péči.

Motivaci a zvýšení zájmu o výkon pěstounské péče pomocí odměny sebou přináší také riziko, že se o pěstounskou péči na přechodnou dobu přihlásí žadatelé za vidinou zisku, což dále ovlivňuje schopnosti a profesionalitu pracovníků, které tyto žadatele posuzují. Nízký zájem o tuto péči si vysvětlují tím, že se žadatelé obávají, jestli tuto formu péče jsou vůbec schopni zvládnout, a to především po emociální stránce, kdy dítěti obětují svůj čas a lásku s vidinou brzkého odloučení a navrácením zpět do rodiny popřípadě do jiné formy náhradní rodinné péče.

2.2 Profesionalizace pěstounské péče

Pěstounská péče prošla určitými změnami, které nazýváme profesionalizací pěstounské péče. O profesionalizaci se hovoří z důvodu rozdělení pěstounské péče na krátkodobou, tedy na přechodnou dobu, kterou budou vykonávat pěstouni v evidenci, a na péči dlouhodobou, což budou zajišťovat pěstouni pečující. Pěstouni za svou péči pobírají odměnu pěstouna, která podléhá zdanění a je považována za plat, čímž pěstounská péče zaujímá místo jako povolání či profese.

K tomuto se také vztahují služby, které poskytnou pěstounům dobré podmínky pro výkon jejich práce. Jedná se především o vzdělání, přípravu, informace o dítěti, individuální provázení a podporu, supervizi, konzultační linku, kontakty s dalšími pěstounskými rodinami, právní poradnu a další.

Jde o poskytnutí práv a povinností pro rozdílné potřeby v dané pěstounské rodině. Tyto služby si pěstouni nastavují v „dohodě o výkonu pěstounské péče“, kterou sepisují se zařízením sociálně-právní ochrany, která je zřizována a provozována obcemi a kraji v samostatné působnosti, popřípadě jinou fyzickou nebo právnickou osobou, která má pověření k uzavírání dohod o výkonu pěstounské péče a následně ke sledování výkonu pěstounské péče na základě uzavřené dohody.

2.3 Možnosti nastavení a využití služeb pěstouny

V rámci profesionalizace, má každý pěstoun možnost nastavit si a využívat služby, které si zvolil. Tyto služby jsou zahrnuty v dohodě o výkonu pěstounské péče jako práva a povinnosti osob pečujících a v evidenci.

K přesné specifikaci služeb a povinností v dohodě se přistoupilo na základě nedostatečného zákona, který pouze obecně upravuje, že pěstoun je povinen o dítě osobně pečovat a že vykonává přiměřeně práva a povinnosti rodičů. Je zřejmé, že každá pěstounská rodina má jinou potřebu, proto si pěstoun mohl upravovat nabízené služby podle svých momentálních potřeb. Tyto služby se v dohodě mohou upravovat a měnit dle potřeb dané rodiny nebo na základě individuálních plánů ochrany dítěte svěřených dětí, a to pouze písemně a se souhlasem místně příslušného OSPOD. Dohoda zaniká ukončením pěstounské péče nebo výpovědí.

2.3.1 Práva a povinnosti osob pečujících a osob v evidenci

Práva a povinnosti osob pečujících a osob v evidenci upravuje § 47a odst. 2 ZSPOD, který je stanoví takto:

- a) Právo na poskytnutí trvalé nebo dočasné pomoci při zajištění osobní péče o svěřené dítě; tato pomoc spočívá zejména v zajištění krátkodobé péče po dobu neschopnosti nebo při ošetřování osoby blízké, při narození dítěte, při vyřizování nezbytných osobních záležitostí nebo při úmrtí osoby blízké.

Krátkodobou péči mohou poskytovat osoby blízké, komunitní a mateřská centra, jiné pěstounské rodiny, dobrovolníci, pracovníci subjektu, se kterými je uzavřena dohoda, mateřská škola či jiné obdobné zařízení a paní na hlídání.

- b) Právo na poskytnutí pomoci se zajištěním celodenní péče o svěřené dítě nebo děti v rozsahu alespoň čtrnácti kalendářních dní v kalendářním roce jestliže svěřené dítě dosáhlo věku alespoň dvou let.

V tomto případě se jedná o odpočinek pěstounů, tzv. respitní péči. U pěstounů v evidenci to může být nabídnuto před příchodem dalšího dítěte do rodiny na přechodnou dobu. Repitní péči je možné zajistit pobytem dětí z náhradní rodinné péče s terapeutickým programem zaměřeným na potřeby dětí v NRP nebo obdobným způsobem jako zajištění krátko-

dobé péče dle písm. a), popřípadě zajištěním účasti dítěte na dětském táboře v souladu s jeho zájmy a potřebami.

- c) Právo na zprostředkování psychologické, terapeutické nebo jiné odborné pomoci alespoň jednou za šest měsíců.

Tato pomoc je brána jako nad rámec poradenství a měla by vycházet z individuálního plánu ochrany dítěte. Patří sem supervize, psychoterapie, právní poradenství související s péčí o svěřené děti, sociální služby a odborná pomoc při vzdělávání.

- d) Právo na zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě.

Zvyšování znalostí a dovedností je zaměřeno zejména na získávání nových informací a schopností v oblasti péče o dítě, při péči o specifické skupiny dětí, zejména dětí jiného etnika, se zdravotním postižením, sourozeneckých skupin a týraných, zneužívaných nebo zanedbávaných dětí. Dále se zaměřuje na poskytnutí péče při změnách spojených se vzděláváním nebo vývojovými fázemi dítěte, na zvládání krizových situací, na návrat dítěte do původní rodiny a přechod do náhradní rodiny, jakož i na přípravu dítěte na osamostatňování související se zletilostí dítěte a odchodem z náhradní péče, a to s ohledem na věk dítěte a jeho vývojové a sociální potřeby.

- e) Právo na pomoc při plnění povinností podle písmene h), včetně pomoci při zajištění místa pro uskutečňování styku oprávněných osob s dítětem a při zajištění asistence při tomto styku.

Kontakt dítěte s oprávněnou osobou řeší soud nebo individuální plán ochrany dítěte a spočívá v přípravě dítěte, oprávněné osoby i pěstounů na kontakt. Dále tato pomoc spočívá v zajištění předběžného kontaktu pěstounů s oprávněnou osobou, v zajištění místa, ve vyhodnocení, zda kontakt probíhá v zájmu dítěte, v doprovázení dítěte v průběhu kontaktu a ve sledování průběhu kontaktu.

- f) Povinnost zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích.

Tato povinnost se týká osob, které se neúčastnily přípravy fyzických osob k přijetí dítěte do rodiny, po zvážení, kde je potřeba, aby si pěstoun zvyšoval vzdělání. Jedná se o kurz s obsahem obdobným přípravě k přijetí dítěte do rodiny.

- g)** Povinnost umožnit sledování naplňování dohody o výkonu pěstounské péče podle § 19 odst. 6 ZSPOD.

Subjektu, se kterým pěstoun sepsal dohodu, musí pěstoun umožnit sledování naplňování práv a povinností, které dohoda stanovuje. Především se jedná o sledování výkonu pěstounské péče.

- h)** V souladu s individuálním plánem ochrany dítěte povinnost udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami dítěti blízkými, zejména s rodiči a umožnit styk rodičů s dítětem v pěstounské péči, pokud soud rozhodnutím nestanoví jinak.

Zde uvádím další služby, které mohou být v dohodě: klubová setkání náhradních rodin, svépomocné skupiny náhradních rodin, setkávání dětí vyrůstajících v náhradních rodinách, doučování dětí, doprovod na volnočasové aktivity, do školy či předškolního zařízení, relaxační pobyty pro náhradní rodiny, supervize pro pěstouny, průvodce pro dítě v náhradní rodině nebo úhrada části nákladů na bydlení (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, ©2012).

3 DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE

Tato kapitola informuje o nově nastavených a rozdílných výplatách dávek pěstounské péče mezi pěstouny v evidenci a pěstouny pečujícími, které se po novele zákona staly příjmem pěstounů. V souvislosti se záměrem profesionalizovat pěstounskou péči mají být dávky pojímány jako odměna za poskytovanou službu, na kterou vzniká nárok při splnění zákonem stanovených podmínek. Ačkoliv základní struktura dávek zůstává zachována, dochází ke změně jejich výše, především pak k odstranění dlouhodobého problému, kterým je neexistence hmotného zabezpečení pěstounské péče na přechodnou dobu v obdobích, kdy není pěstounům svěřeno žádné dítě (zákon č. 359/1999 Sb. ©2012, s. 68). Uvádím zde všechny dávky, na které mají pěstouni nárok.

Od 1. 1. 2013 se dávky pěstounské péče staly součástí zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí. Nyní se rozlišují výplaty pěstounům na přechodnou dobu a tzv. pěstounům dlouhodobým. Stávající pěstouni museli s touto úpravou znovu zažádat o výplatu dávek. Pro účely dávek pěstounské péče zákon rozlišuje pěstounskou péči na péči o dítě poskytovanou osobou v evidenci a osobou pečující.

Osobou v evidenci je míněna osoba pečující o dítě na přechodnou dobu a osoba:

- která je pěstounem (tzv. dlouhodobým);
- která byla do dosažení zletilosti dítěte jeho pěstounem nebo poručníkem, a to po dobu, po kterou má nezaopatřené dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte;
- které je dítě před rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče dočasně svěřeno do péče osoby, a tato osoba má zájem stát se pěstounem, a to po dobu trvání takové péče, (tzv. předpěstounské), o čemž rozhoduje soud nebo OSPOD;
- která je poručníkem dítěte, jestliže o dítě osobně pečuje;
- nebo která má v osobní péči dítě, k němuž nemá vyživovací povinnost, a to po dobu, po kterou probíhá soudní řízení o ustanovení této osoby poručníkem.

O všech dávkách a jejich vyplácení rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce místně příslušná podle trvalého bydliště pečujících osob. Žádost o výplatu dávky si na předepsaném formuláři s potřebnými dokumenty může žadatel podat na kterémkoli kontaktním pracovišti krajské pobočky Úřadu práce. (*Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, ©2012*).

3.1 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Nárok na tento příspěvek má nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do pěstounské péče, a to u obou případů pěstounů. Nárok je možné uplatňovat maximálně do 26 let věku dítěte, jde-li o nezaopatřené dítě, které trvale žije a společně hradí náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení jeho zletilosti osobou pečující (péče dlouhodobá). Pokud dítě dosáhlo zletilosti v krátkodobé péči, tedy u osob v evidenci, pak na tento příspěvek dítě nemá nárok.

O tento příspěvek žádá osoba pečující či v evidenci a těmto osobám je příspěvek vyplácen. Je-li nezaopatřené dítě již zletilé, podává žádost tato osoba a jí je příspěvek vyplácen.

V případě, že dítě pobírá důchod z důchodového pojištění, má nárok na úhradu potřeb pouze v rozdílu mezi důchodem a vypláceným příspěvkem.

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte činí za kalendářní měsíc:

- a) 4 500 Kč pro dítě ve věku do 6 let;
- b) 5 550 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let;
- c) 6 350 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let;
- d) 6 600 Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let.

U dětí, které jsou podle zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, činí příspěvek na úhradu potřeb dítěte:

Dítě ve věku	DÍTĚ VE STUPNI ZÁVISLOSTI:			
	I	II	III	IV
	lehká závislost	středně těžká závislost	těžká závislost	úplná závislost
Do 6 let	4 650 Kč	5 550 Kč	5 900 Kč	6 400 Kč
6 – 12 let	5 650 Kč	6 800 Kč	7 250 Kč	7 850 Kč
12 – 18 let	6 450 Kč	7 800 Kč	8 300 Kč	8 700 Kč
18 – 26 let	6 750 Kč	8 100 Kč	8 600 Kč	9 000 Kč

Pokud dojde ke změně stupně závislosti, pak se nárok na dávku pěstounské péče nově posoudí ke dni platnosti posudku. Jedná-li se o navýšení stupně, pak se tato dávka navýší od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém tato změna nastala. Pokud dojde ke snížení stupně závislosti, pak se dávka sníží od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po

kalendářním měsíci, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí o snížení dávky pěstounské péče (*Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, ©2013*).

3.2 Příspěvek při ukončení pěstounské péče

O tento nárok musí žádat sama fyzická osoba, která byla do dne zletilosti v pěstounské péči. Nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče mají děti svěřené jak osobě pečující, tak osobě v evidenci. Vzniká po nároku vyplácení příspěvku na úhradu potřeb dítěte. Pokud by dítě pobíralo důchod z důchodového pojištění a tento důchod by byl vyšší či stejné částky jako příspěvek na úhradu potřeb, který by proto nepobírali, pak se příspěvek při ukončení pěstounské péče vyplácí ke dni zániku nároku této osoby na důchod z důchodového pojištění.

U dětí svěřené osobě pečující je to v době dosažení zletilosti, popřípadě po ukončení, nejpozději však ve věku 26 let, a to při splnění podmínek, že dítě stále žije ve společné domácnosti s osobou pečující a uhrazuje s ní náklady na své potřeby. U dětí svěřené osobě v evidenci tato situace může nastat pouze, pokud zde dítě dosáhlo své zletilosti.

Výše jednorázového příspěvku při ukončení pěstounské péče činí 25 000 Kč.

3.3 Odměna pěstouna

Tento příspěvek řeší § 47i až § 47k ZSPOD. Nárok na odměnu vzniká osobě pečující po dobu péče o svěřené dítě. Po dosažení zletilosti je do doby, dokud zletilé nezaopatřené dítě pobírá příspěvek na úhradu potřeb dítěte. U osoby v evidenci je tento nárok po dobu zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, i když právě nemá svěřené dítě do péče. Výše odměny u osoby v evidenci není odvislá od počtu dětí svěřených do pěstounské péče.

3.3.1 Odměna pro osoby pečující

- 8 000 Kč je-li pečováno o jedno dítě,
- 12 000 Kč, je-li pečováno o dvě děti,
- 20 000 Kč, je-li pečováno alespoň o tři děti nebo je-li pečováno alespoň o jedno dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II, III nebo IV.

Za každé další dítě svěřené do péče osoby pečující se v těchto případech odměna pěstouna zvyšuje o 4 000 Kč.

3.3.2 Odměna pro osoby v evidenci

- 20 000 Kč od okamžiku zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, a to i v případě, že aktuálně nepečuje o žádné dítě,
- 24 000 Kč, je-li osobě v evidenci svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II, III nebo IV.

V případě, že je osobě v evidenci svěřeno dítě do jiné péče, než je pěstounská péče na přechodnou dobu, zvyšuje se za každé takové dítě odměna pěstouna o 4000 Kč.

3.3.3 Odměna pěstouna u prarodičů nebo praprarodičů

Je-li osoba pečující prarodičem nebo praprarodičem dítěte a má-li v péči jedno nebo dvě děti, které nejsou závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II, III nebo IV, náleží jí odměna pěstouna pouze v případech hodných zvláštního zřetele, zejména s ohledem na sociální a majetkové poměry osoby pečující a její rodiny a s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu dítěte. Tato odměna je ve výši 12 000 Kč. Zda odměna pěstouna prarodiči či praprarodiči náleží či nikoli, rozhodne příslušná krajská pobočka Úřadu práce ČR. Podkladem pro rozhodnutí je též vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Pokud by osobě pečující byly svěřeny 2 děti, přičemž by prarodičem či praprarodičem byl pouze k jednomu z nich, náleží této osobě odměna pěstouna ve výši 8 000 Kč vždy z titulu péče o nepříbuzné dítě.

Odměna pěstouna však vždy náleží prarodičům a praprarodičům, kteří mají v pěstounské péči svěřeno 3 a více dětí nebo alespoň jedno dítě závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II, III nebo IV. V tomto případě odměna činí 20 000 Kč.

Ostatní dávky pěstounské péče náleží osobám pečujícím, které jsou prarodiči nebo praprarodiči svěřeného dítěte, v každém případě.

3.3.4 Odměna v případě manželů

Při společné pěstounské péči manželů náleží dávka pěstounské péče jen jednomu z manželů určenému na základě dohody manželů. Nově, pokud jsou oba manželé osobou pečující nebo osobou v evidenci, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich, byť by každý z

manželů měl děti svěřeny do své výlučné péče. Stejně se postupuje, je-li jeden z manželů osobou v evidenci a druhý osobou pečující. Při stanovení výše odměny budou zohledněny všechny děti, o které je v manželství pečováno, a to tak, jako by byly svěřeny do společné pěstounské péče manželů. Který z manželů bude příjemcem odměny pěstouna, určí manželé dohodou; v případě neshody manželů rozhodne o příjemci příslušná pobočka Úřadu práce ČR (*Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, ©2013*).

3.4 Příspěvek při převzetí dítěte

Tento příspěvek je vyplácen pouze osobě pečující. Osoby v evidenci na tento příspěvek nemají nárok.

Výše příspěvku při převzetí dítěte činí, je-li převzato dítě:	
do 6 let věku	8 000 Kč
od 6 let do 12 let věku	9 000 Kč
od 12 let do 18 let věku	10 000 Kč

(*Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, ©2013*).

3.5 Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla

Na příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla má opět nárok pouze osoba pečující. Jedná se o osobu pečující, která má v pěstounské péči nejméně 3 děti, nebo má nárok na odměnu pěstouna z důvodu péče o 3 děti, včetně zletilých nezaopatřených dětí.

Výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla činí 70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000 Kč. Součet těchto příspěvků poskytnutých osobě pečující v období posledních 10 kalendářních let přede dnem podání žádosti nesmí přesáhnout 200 000 Kč. Jelikož jsou od 1. 1. 2013 pěstounské dávky poskytovány na základě jiného zákona, než jak tomu bylo doposud, období 10 kalendářních let se počítá nově od tohoto data. Pokud byl příspěvek na zakoupení motorového vozidla čerpán např. v roce 2011 podle staré úpravy, lze o něj dle úpravy platné od roku 2013 požádat znovu (*Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, ©2013*).

4 ZPROSTŘEDKOVÁNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE

Tato kapitola se zabývá zprostředkováním pěstounské péče, jejími fázemi a nastíněním, jak se děti, kterým je následně zprostředkována pěstounská péče nebo osvojení, dostávají do systému náhradní rodinné péče. V této kapitole navíc uvádím problémy pěstounské péče, které pěstouny doprovázely řadu let, než bylo díky možnosti nastavení služeb mnoho problémů odstraněno.

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí upravuje postup žadatelů při uplatňování žádostí o osvojení nebo o svěřeni dítěte do pěstounské péče nebo zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, a postup orgánů sociálně-právní ochrany při vyhledávání vhodných osvojitelů nebo pěstounů pro děti, které trvale nebo přechodně nemohou vyrůstat ve své vlastní rodině, a pro které je třeba zajistit péči v náhradní rodině.

Proces zprostředkování prochází několika fázemi a dle zákona spočívá:

- ve vyhledávání dětí, jimž je třeba zprostředkovat péči v náhradním rodinném prostředí, a to buď osvojením či pěstounskou péčí;
- ve vyhledávání fyzických osob vhodných stát se pěstouny či osvojiteli;
- v odborné přípravě fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny k přijetí dítěte do rodiny;
- ve výběru určité fyzické osoby vhodné stát se osvojitelem nebo pěstounem určitého dítěte, jemuž se služba zprostředkovává a v zajištění osobního seznámení dítěte s touto osobou (odbor 21, proces zprostředkování ©2013).

Zprostředkování nesmějí provádět jiné orgány než orgány sociálně-právní ochrany a provádí se na žádost fyzické osoby, která má o zprostředkování zájem. Žádající osoba musí být občanem České republiky, a má zároveň na jejím území trvalý pobyt. Cizinec může žádost uplatnit, pokud má povolen trvalý pobyt na území ČR, nebo je hlášen k pobytu po dobu nejméně 365 dnů.

Zákon OSPOD v § 20 odst. 3 vymezuje situace, kdy se zprostředkování neprovádí:

- v případě, že rodiče dítěte dali souhlas k osvojení dítěte předem ve vztahu k určitým osvojitelům, nebo
- podal-li návrh na osvojení manžel rodiče dítěte nebo pozůstalý manžel po rodiči nebo osvojiteli dítěte.

Zprostředkování se neprovádí, když návrh na svěřeni podala fyzická osoba k dítěti příbuzná nebo blízká dítěti nebo jeho rodině.

Ve výše uvedených případech má fyzická osoba možnost podat návrh na osvojení dítěte nebo svěřeni dítěte do pěstounské péče přímo u soudu, aniž by uplatňovala žádost o zprostředkování u orgánů sociálně-právní ochrany dětí dle tohoto zákona.

Vnitrostátní zprostředkování zajišťují krajské úřady. Osvojení dětí ve vztahu k cizině pak Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně (*Odbor 21, MPSV, ©2013*).

4.1 Odkud děti přicházejí

Děti, které se dostávají do systému vhodných pro osvojení či pěstounskou péči, jsou zde po vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a na základě individuálního plánu ochrany dítěte. Každé dítě má vždy po podání návrhu soudu založenou spisovou dokumentaci, kterou sepisuje obecní úřad obce s rozšířenou působností. Kopii spisové dokumentace neprodleně postupuje z obecního úřadu obce s rozšířenou působností na krajský úřad k dalším krokům. Krajský soud vytváří evidenci dětí a evidenci žadatelů, posuzuje vhodnost žadatelů a rozhoduje o zařazení žadatele o osvojení nebo o svěřeni dítěte do pěstounské péče. Soud vydává tyto návrhy:

- na rozhodnutí o splnění podmínky osvojení spočívající v tom, že rodiče neprojevují zájem o své dítě,
- na omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu,
- na nařízení ústavní výchovy,
- na prodloužení nebo zrušení ústavní výchovy
- na svěřeni dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, na prodloužení doby trvání tohoto svěřeni a na zrušení rozhodnutí o svěřeni dítěte do tohoto zařízení,
- na svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu a jeho zrušení.

4.2 Problémy pěstounské péče

Tuto kapitolu jsem do teoretické části práce začlenila z důvodu poukázání na problémy pěstounské péče.

Problémy pěstounské péče byly často rozebírány a popisovány v mnoha publikacích. Novela zákona se jim snaží vyvarovat pomocí upřesňujících práv a povinností pěstounů, které sepisují v dohodě o výkonu pěstounské péče. Pro přehlednost uvádím nejčastější problémy, se kterými jsme se dříve setkávali, jsou to především neinformovanost, nepružnost, zdlouhavost při vyřizování žádostí, neodborná příprava žadatelů, málo doprovodných programů, poradenství jak pracovat s dětmi jiného etnika a jejich začlenění.

Jedná se především o situace, kdy:

- dítě je svěřováno do pěstounské péče namísto toho, aby byla sanována jeho rodina a mohlo se vrátit k rodičům,
- dítě je vráceno do ústavní výchovy po velmi krátké době po příchodu do pěstounské rodiny,
- pěstounská péče je předčasně ukončena a dítě se vrací do dětského domova nebo je umístěno ve výchovném ústavu,
- pěstouni zaměňují pěstounskou péči za péči osvojitelskou,
- pěstounská rodina nedostatečně naplňuje jeho psychické potřeby a dítě se necítí plně přijato,
- a konečně i stav, kdy není možno pro dítě najít vhodnou pěstounskou rodinu a výběr rodiny proto, aby dítě nezůstalo v ústavní výchově, je velmi rizikový. (Rotreklová in Chmelař, s. 35-36).

Tuto kapitolu jsem do své teoretické části začlenila z důvodu poukázání na problémy pěstounské péče, které vyvolaly a zapříčinily již dlouho očekávanou novelu zákona upravující pěstounskou péči.

Problémy pěstounské péče byly často rozebírány a nyní se jim snaží vyvarovat pomocí upřesňujících práv a povinností pěstounů, které sepisují v dohodě o výkonu pěstounské péče. Pro přehlednost uvádím nejčastější problémy, se kterými jsme se dříve setkávali, jsou to především neinformovanost, nepružnost, zdlouhavost při vyřizování žádostí, neodborná příprava žadatelů, málo doprovodných programů, poradenství jak pracovat s dětmi jiného etnika a jejich začlenění.

Jedná se především o situace, kdy:

- dítě je svěřováno do pěstounské péče místo toho, aby byla sanována jeho rodina a mohlo se vrátit k rodičům,

- dítě je vráceno do ústavní výchovy po velmi krátké době po příchodu do pěstounské rodiny,
- pěstounská péče je předčasně ukončena a dítě se vrací do dětského domova nebo je umístěno ve výchovném ústavu,
- pěstouni zaměňují pěstounskou péči za péči osvojitelskou,
- pěstounská rodina nedostatečně naplňuje jeho psychické potřeby a dítě se necítí plně přijato,
- a konečně i stav, kdy není možno pro dítě najít vhodnou pěstounskou rodinu a výběr rodiny proto, aby dítě nezůstalo v ústavní výchově, je proto velmi rizikový. (Rotreklová in Chmelař, s. 35-36).

5 ODBOR SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ

V této kapitole seznamuji čtenáře s charakteristikou odboru sociálně právní ochrany dětí, také se zde zmiňuji o sanaci rodiny, která se vykonává u rodin, kde bylo dítě odebráno.

Problematika sociálně-právní ochrany dětí je v České republice ukotvena v zákoně o sociálně-právní ochraně č. 359/1999 Sb. Zákon je zaměřen na ochranu práva dítěte na jeho příznivý vývoj a řádnou výchovu, na ochranu oprávněných zájmů dítěte a v neposlední řadě je v zákonu ukotvené působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny (Bubleová, 2011).

Dalšími zákony zahrnujícími ochranu práv dětí je zákon o rodině, trestní zákon, zákon o výkonu ústavní výchovy a další. Mezi národní dokumenty zastávající práva dětí patří Ústava České republiky, Deklarace práv dítěte, Úmluva o právech dítěte z roku 1989, a Listina základních práv a svobod.

System SPOD, poskytuje péči všem nezletilým dětem mladším 18-ti let, a to bezplatně. Stát v této roli zastává práva dítěte, V žádném případě nezastupuje pozici rodičů. Mezi základní práva dětí jsou zařazeny právo dítěte na život, jeho příznivý vývoj, na rodičovskou péči a život v rodině, na identitu dítěte, svobodu myšlení, svědomí a náboženství, na vzdělání, zaměstnání a mnohé další. Principy ochrany dětí vyplývají ze základních právních dokumentů, které byly napsány výše. Jde tedy především o zájem, prospěch a blaho dětí. Sociálně-právní ochrana je poskytována všem dětem bez rozdílu a diskriminace. Nezáleží, jaké je dítě rasy, jakou má barvu pleti, pohlaví, jaké vyznává náboženství, nebo zda je jiného etnického či sociálního původu (Krausová, Novotná, 2006).

Pokud je dítě z nějakého důvodu odebráno rodičům, je povinností OSPOD dodržování práv dítěte a jeho další fyzický i duševní rozvoj. Je také povinností kontrolovat, v jaké situaci se původní rodina nachází, zda pracuje na odstranění nevyhovujících podmínek.

Hlavním myšlenkou v povědomí lidí se musí stát, že OSPOD působí v České republice jako hlavní činitel prevence, podpory a pomoci dětem. Úkoly OSPOD jsou často podceňovány, a bývá označován jako donucovací orgán a ne jako pomoc dítěti v nouzi.

Jejich práce je jistě velmi náročná, a je potřeba, aby každý případ hodnotili co nejlépe a nemuselo tak docházet k odebrání dítěte. Je důležitá spolupráce všech příslušných pracov-

níků, orgánů a zařízení, kteří by se měli společně podílet na řešení daných situací i poskytnutím včasné prevence.

5.1 SANACE RODINY

Sanace rodiny je dle mého názoru velice důležitá součást náhradní rodinné péče. I když je potřeba zdůraznit, že ne každá rodina může být sanována. Než dítě umístíme do ústavního zařízení nebo do péče na přechodnou dobu a navždy jej odloučíme od biologické rodiny, je důležité se pokusit tuto rodinu napravit a dítě tak nechat v jeho rodinném prostředí, v případě, že dítě již odebráno bylo, tak se jedná o jeho nejrychlejší vrácení zpět do rodiny. Sanace slouží jako prevence, ale také jako již náprava vzniklých problémů v rodině. (Kouřilová, 2010, s. 24).

Sanace rodiny je soubor opatření sociálně-právní ochrany, sociálních služeb a dalších opatření a programů, které jsou poskytovány nebo ukládány převážně rodičům dítěte a dítěti, jehož sociální, biologický a psychologický vývoj je ohrožen. Důsledkem neřešené nebo akutní situace ohrožení dítěte může být jeho umístění mimo rodinu. Základním principem sanace rodiny je podpora dítěte prostřednictvím pomoci jeho rodině. (Bechyňová in Bechyňová, Konvičková 2008, s. 18).

Aby mohla být rodina sanována, je nutné sestavení multidisciplinárního týmu, který má jasného koordinátora. Tento tým je tvořen pracovníkem sociálně-právní ochrany dětí, pracovníkem centra pro sanaci rodiny, pracovníkem zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo pro děti potřebující okamžitou pomoc, je-li dítě aktuálně umístěno mimo rodinu a dalšími odborníky pracující s dítětem a jeho rodinou jako je psycholog, učitel, speciální pedagog, dětský lékař, soudce, atd. (Kouřilová, 2010, s. 24).

Sanace je určena všem rodinám, které mají zájem svou situaci řešit a jsou seznámeni s konkrétními požadavky a cíly, se kterými souhlasili a dodržují všechny stanovené pravidla všichni členové sanované rodiny. (Kouřilová, 2010, s. 25).

Případy, ve kterých lze uskutečnit sanaci rodiny:

- u nastávajících rodičů, kteří byli ve svém vývoji zanedbávání či ohrožení a je možné riziko, že nebudou umět o své dítě pečovat nebo nebudou umět zajistit potřebné podmínky pro řádnou výchovu,

- u ohrožených dětí, které žijí ve vlastní rodině a vykazují konkrétní rizika ať už sociální, zdravotní či psychická a nedojde-li při sociální práci ke zlepšení do tří měsíců, anebo zhorší-li se tento stav u ohroženého dítěte či sourozenců,
- u dětí, které byly umístěny do ústavní péče. Je nutný dohled na bezpečný, kvalitní a smysluplný kontakt s biologickou rodinou, popřípadě později by mohlo dojít i k navrácení dítěte zpět do rodiny. U dětí svěřených do pěstounské péče na přechodnou dobu je to totožné, ale navíc je nutná účast zástupce organizace podporující pěstounskou rodinu v multidisciplinárním týmu,
- u dětí, kterým soud zrušil ústavní péči, a jsou navraceny zpět do rodiny. Je důležitý dohled na kvalitativní změny a jejich udržení. (Kouřilová, 2010, s. 24).

Situace, ve kterých sanace rodiny není vhodným řešením pro dítě – dle Bechyňové:

- dítě je obětí zvláště krutého zacházení ze strany rodičů, znalci nedoporučují kontakt,
- znaleckým posudkem dítěte a rodičů je prokázáno, že rodiče nemají k dítěti žádnou citovou vazbu,
- rodiče jsou závislí na alkoholu, drogách nebo jiných návykových látkách a odmítají léčbu závislosti,
- rodiče mají psychiatrické onemocnění a nesouhlasí se spoluprací multidisciplinárního týmu s jejich lékařem,
- rodiče jsou částečně zbaveni způsobilosti k právním úkonům a nesouhlasí se spoluprací multidisciplinárního týmu s jejich opatrovníkem (Bechyňová in Bechyňová, Konvičková 2008, s. 20-21).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

V praktické části se zabývám možnostmi nastavení a využívání služeb v průběhu profesionalizace pěstounské péče. Formulaci výzkumného problému jsem formulovala tak, aby bylo jasně vystihnuto, čemu se budu věnovat. Zvolený výzkumný problém jsem se snažila zvolit takový, aby byl přínosný a doposud málo prozkoumaný.

Schopnost získávat nové a nepředpokládané informace je pokládána za jednu z hlavních deviz kvalitativního výzkumu. Neprozkoumanost určitého jevu nebo procesu tak často slouží jako hlavní – a korektní – argument pro volbu kvalitativní metodologie (Švaříček, 2007, s. 65).

Zajímají mě názory jednotlivých pěstounů, zda novela zákona upravující pěstounskou péči a stanovené služby nynějším pěstounům pomohly odstranit jejich problémy, se svěřenými dětmi, se kterými se potýkali nebo potýkají a zda jim bylo umožněno služby podle potřeby své rodiny měnit, a jestli této možnosti využili.

6.1 Cíl výzkumu a výzkumná otázka

Cílem výzkumu je zjistit, zda novela zákona upravující pěstounskou péči, pomohla pěstounům odstranit jejich problémy, se kterými se potýkali nebo potýkají, pomocí nabízených služeb a jejich možným využíváním a nastavováním.

Výzkumná otázka zní: *„Jak ovlivnila novela zákona upravující pěstounskou péči, problémy pěstounů, díky možnostem nastavení a využíváním služeb v průběhu profesionalizace“?*

6.2 Výzkumné metody

Pro svůj výzkum jsem zvolila techniku kvalitativního výzkumu, na základě kterého bych chtěla dospět k hlubším poznatkům ve zkoumané oblasti. Zvolený cíl mé práce je určitým procesem, nezkoumá pouze aktuální situaci, ale poukazuje na vývoj zkoumané problematiky. Jako metodu pro dosažení co nejlepších poznatků ve zkoumané části jsem použila polostrukturovaný rozhovor, což je částečně řízený rozhovor pomocí návodu. Polostrukturovaný rozhovor je jakýmsi vodítkem daných témat a volně přidružených otázek, u kterých nemusí být dodrženo pořadí ani volba slov. Formulace otázky může být pozměněna, povysvětlena nebo naopak vynechána či přidána. Získaná data následně analyzuji pomocí zakotvené teorie.

Kvalitativní rozhovor není pouze sběrem dat, ale může mít i intervenční charakter., proto má tazatel nabídnout dotazovanému možnost dodatečného kontaktu (Hendl, 2005, s. 167).

6.2.1 Kvalitativní výzkum

Termínem kvalitativní výzkum rozumíme jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace. Může to být výzkum týkající se života lidí, příběhů, chování, ale také chodu organizací, společenských hnutí nebo vzájemných vztahů. (Strauss, Corbinová, 1999, s. 10).

Někteří metodologové chápou kvalitativní výzkum jako pouhý doplněk tradičních kvantitativních výzkumných strategií, jiní naopak jako protipól nebo vyhraněnou výzkumnou pozici ve vztahu k jednotné, na přírodovědných základech postavené, vědě. Kvalitativní výzkum postupně získal v sociálních vědách rovnocenné postavení s ostatními formami výzkumu (Hendl, 2005, s. 49).

Dle Creswella in Hendl (2005, s. 50) je kvalitativní výzkum proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.

Kvalitativní přístup má své přednosti i nevýhody. Předností je dle Hendla např. získání podrobného popisu a vhledu při zkoumání jedince, skupiny, události či fenoménu v přirozeném prostředí. Naopak nevýhodou kvalitativního šetření může být ovlivnění získaných údajů osobními preferencemi badatele a nemožnost zobecnění těchto údajů na populaci a do jiného prostředí (Hendl, 2005).

6.2.2 Analýza dat pomocí zakotvené teorie

Zakotvená teorie neoznačuje nějakou určitou teorii, ale určitou strategii výzkumu a na to navazující analýzy získaných dat. Jde o hledání specifické teorie, která se týká vymezené populace, prostředí nebo doby. V sociologii může jít např. o teorie zločinnosti mladistvých. V pedagogice se takové teorie týkají vybraných aspektů učení nebo vyučování ve školním prostředí. Tu pak lze považovat za teorii pouze tehdy, pokud její komponenty a kategorie jsou přesvědčivě dokumentované, zdůvodněné a navzájem propojené (Hendl, 2005, s. 243).

Zakotvená teorie je smyslem kvalitativní analýzy dat, jejich rozebrání, vztahování, komparace, interpretace vytvoření nové teorie (Strauss, Corbinová, 1999).

6.2.3 Tvorba otázek pro rozhovor

Nejpodstatnější a nejdůležitější praktické části byla volba a vytvoření základní výzkumné otázky a formulaci specifických výzkumných otázek. Na základě výzkumné otázky a formulaci specifické otázky jsem přistoupila k formulaci otázek, které byly posléze položeny při rozhovorech pěstounům.

Doporučené pořadí otázek:

1. nejdříve otázky týkající se současnosti, případně minulosti, nechat rozpovídat respondenta.
2. jako první dávat otázky obecnější, širšího zaměření.
3. jsou vhodné otázky, ve kterých respondent může podat svůj názor.
4. nakonec případné demografické otázky.

Základní výzkumná otázka:

„Jak ovlivnila novela zákona upravující pěstounskou péči, problémy pěstounů, možnostmi nastavení a využíváním služeb v průběhu profesionalizace“?

Specifické výzkumné otázky:

1. Jaké problémy vás provázeli v průběhu pěstounské péče?
2. Jaké služby vám byly nabídnuty a která z nabízených služeb je pro vás nejpodstatnější?
3. Jaký máte názor na novelu zákona upravující pěstounskou péči?

Jak již bylo psáno výše, metodou pro dosažení co nejlepších poznatků ve zkoumané části, bylo použito polostrukturovaného rozhovoru. Polostrukturovaný rozhovor, je částečně řízený rozhovor pomocí návodu a je jakýmsi vodítkem daných témat a volně přidružených otázek, u kterých nemusí být dodrženo pořadí ani volba slov. Formulace otázek může být pozměněna, vynechána nebo přidána.

Kostrou mého polostrukturovaného rozhovoru byly předem připravené otázky, které jsem dle potřeby přehazovala, pozměňovala, přidávala nebo vynechávala, když byly zodpovězeny pěstounem v jiné či blízké otázce. Do jejich odpovědí jsem přímo nezasahovala a nechala

je hovořit o tom, o čem chtěli hovořit a co mi chtěli sdělit. Odpovědi na mé předem připravené otázky, které byly spíše nějakou kostrou, jsem se snažila dosáhnout tak, abych měla všechna témata, která mě zajímala, podložena dostatečným množstvím dat. Tímto jsem docílila toho, že pěstouni mluvili o tématech pro ně důležitých, ale zároveň bylo dosaženo potřebných dat, aby se později mohly porovnávat a dobře analyzovat. Tímto se připravené otázky staly spíše pomocnými. V průběhu rozhovoru mi většinou pěstouni odpověděli na několik otázek současně, proto jsem po každém rozhovoru svoji přípravu na další rozhovor upravila podle získaných dat nebo podle průběhu již realizovaných rozhovorů. Primárně připravená struktura rozhovoru byla následující:

1. Jaké služby vám byly nabídnuty a která z nabízených služeb je pro vás nejpodstatnější?
 - S kým jste sepsali dohodu o výkonu pěstounské péče a proč?
 - Byl/a jste dostatečně informován/a o možnosti nastavení služeb?
 - Jaké služby máte dohodnuté?
 - Jaká služba, kterou máte dohodnutou je pro Vás nejvýznamnější?
 - Je nějaká služba, která není v dohodě, a Vy ji tam chtěla?
2. Jaké problémy vás provázeli v průběhu pěstounské péče?
 - Co bylo pro vás největším problémem?
 - Jaké problémy jste řešily s dětmi?
 - Myslíte si, díky nabízeným službám, že byste problémy zvládala lépe?
3. Jaký máte názor na novelu zákona upravující pěstounskou péči?
 - Jste evidován/a jako pěstoun v evidenci nebo jako pěstoun pečující?
 - Jaký máte názor na novelu zákona?
 - Co se vám na novele líbí, popřípadě nelíbí?

6.3 Výzkumný soubor

Díky bakalářské práci mám kontakty na pěstounské rodiny, které jsem ráda opět navštívila a dohodla si s nimi provedení rozhovoru. Záměrně jsem si vybrala pěstouny, kteří již mají zkušenosti s pěstounskou péčí, protože mohou zhodnotit nabízené služby před novelou zákona ale také po novele. Díky jejich zkušenostem jsou také schopni říci svůj názor, jestli se díky nabízeným službám, odstraní nějaké problémy, se kterými si prošli.

Teoreticky zaměřený výběr označuje proces sběru dat potřebných ke generování teorie, přičemž výzkumník svá data zároveň shromažďuje, kóduje a analyzuje a přitom se rozhoduje, která další data jsou zapotřebí a kde se dají získat. Sběr dat je řízen vznikající teorií (Glaser a Strauss in Hendl, 2005, s. 151).

Vybrané rodiny pěstounů jsem nejdříve kontaktovala, následně si domluvila osobní schůzku a pomocí diktafonu jsem náš rozhovor nahrála, samozřejmě po jejich souhlasu. Pěstounům jsem zajistila důvěrnost a anonymitu. Před každým rozhovorem jsem tedy získala souhlas s nahráváním rozhovoru a každému pěstounovi jsem vysvětlila, jak budu s jejich daty nakládat.

Pro výzkum jsem provedla rozhovory ve 3 rodinách. Rozhovory probíhaly v tichém a důvěrném prostředí, což bylo převážně u pěstounů doma. Díky předešlému výzkumu a návštěvě u nich doma jsem tyto pěstouny již trochu znala a oni tak měli ke mně větší důvěru.

V následujícím přehledu překládám základní informace o respondentech z řady pěstounů, které mi před formálním rozhovorem poskytly.

Respondenty z řad pěstounů jsou:

- R1 – pěstounka (42 let),

Jedná se o pěstounskou rodinu, která vychovala už 3 děti, které se osamostatnili a žijí si tak svůj život, a další 2 děti v letech 15 a 17 let. Starší dívka – K. studuje na gymnáziu, a mladší chlapec – P. se hlásí na průmyslovku. Obě děti by šly rády na vysokou školu.

- R2 – pěstounka (45 let), pěstoun (48 let)

V této rodině jsou pěstouny oba rodiče, oba mají vysokoškolské vzdělání, mají tři vlastní děti a čtyři v pěstounské péči, jednalo se o sourozeneckou skupinu romského etnika. Pěstouny jsou již 12 let. Děti v pěstounské péči byly původní rodině odebrány. Vlastní děti, všechno chlapci M. – 18 let, J. – 16 let a T. – 14 let. Děti v pěstounské péči, jsou dva chlapci a dvě děvčata R. – 17 let, J. – 16 let, M. – 14 let, A. – 13 let.

- R3 – Muž pěstoun, přivydělávající si jako živnostník, žena je v domácnosti a stará se o těžce zdravotně postižené dítě.

Jedná se o pěstounskou rodinu, ve které je celkem šest dětí přijatých do NRP. Tři starší kluci byli adoptováni, mladší děvčata jsou v pěstounské péči. První adopce proběhla v roce 1993 a první pěstounská péče byla v roce 2000. Pěstouny jsou tedy 13 let. Nejstarší syn R.

22 let studuje na vysoké škole, druhý syn D. – 21 let, je již osamostatněn. Nejmladší syn K. – 15 let je spolu s děvčaty K. – 14 let, A. – 13 let na základní škole. Nejmladší dcera P. – 12 let je žákyní praktické školy, kde se za pomoci asistenta pedagoga vzdělává podle individuálního vzdělávacího plánu pro pomocné školy.

Všechny přijaté děti jsou poloromského původu, jsou temperamentní a hyperaktivní. Vzhledem k jejich začátkům v ústavním zařízení se tyto děti potýkají s různými projevy psychické deprivace. Syn D. má lehkou mentální retardaci a ADHD, je v péči psychologa a psychiatra. Dcery A. a K. jsou v péči psychologicko-pedagogické poradny – ADHD, dyslexie. Nejvýrazněji však rodinu ovlivňuje nejmladší dcera P., která má těžkou formu autismu spojenou se střední mentální retardací. Její postižení výrazně omezuje společenské aktivity rodiny, musí je uzpůsobovat jejím zvláštním potřebám.

6.3.1 Analýza rozhovorů

Pro analýzu rozhovoru jsem musela všechny rozhovory přepsat a provést transkripci což je převedení mluveného projevu z rozhovoru do písemné podoby.

Někteří autoři uvádí, že není nutné vždy a všechno přepisovat, nicméně obecně je lepší mít zvukový záznam v písemné podobě.

Hendl (2005) tvrdí, že jen díky transkripci můžeme kvalitně a podrobně vyhodnocovat data a že přepis je přímo podmínkou takového vyhodnocování. Do dané transkripce můžeme zahrnout i neverbální komunikaci a projevy respondenta pomocí poznámek, které Hendl nazývá komentovanou transkripcí.

Rozhovory probíhaly v klidném rodinném prostředí pěstounů v čase, který jim vyhovoval. Snažila jsem se, o navození příjemného, bezpečného a klidného prostředí, ve kterém se pěstouni cítili dobře a nedělalo jim problém se mi svěřovat se svými zkušenostmi, pocity a názory.

Získané data z rozhovorů jsem analyzovala pomocí metody zakotvené teorie, která neoznačuje nějakou určitou teorii, ale určitou strategii výzkumu a zároveň způsob analýzy získaných dat. Strategií zakotvené teorie, je návrh teorie pro fenomény v určité situaci, na niž je zaměřena pozornost výzkumníka. Vznikající teorie je zakotvená v datech, získaných během studie (Hendl, 2005, s, 125). Analýza v zakotvené teorii se skládá ze tří hlavních typů kódování, kterými jsou: otevřené kódování, axiální kódování a selektivní kódování. Během

zpracování dat bylo základem otevřené kódování, které je zásadní pro další úrovně analýzy, axiálního a selektivního kódování.

6.3.2 Otevřené kódování

Otevřené kódování je: „proces rozebírání, prozkoumávání, porovnávání, konceptualizace a kategorizace údajů“. (Strauss, Corbinová 1999, s. 42) Jedná se o část analýzy, která se zabývá označováním a kategorizací pojmů. Po přepisu rozhovoru rozdělím text na jednotky, které přidělím kód či označení. Při důkladném studiu rozebereme veškeré údaje a přiřadíme určitému pojmu či kategorii, do které nejlépe spadají. Je nutné zjistit podobnosti a rozdíly v daných pojmech. Úkolem je vystihnout podstatu obsahu výpovědi.

V textu přepsaných rozhovorů jsem hledala obsahově vymezené části dat, které představují určitý jev. Strauss a Corbinová (1999) nazývají tyto jednotlivé kódy „concepts“ neboli pojmy, které jsou následně seskupeny ve vyšší úrovni abstrakce do kategorií. Hendl (2005) nazývá toto označení jevů pojmem „koncepty“ a jim nadřazené kategorie „proměnnými“.

Nejprve jsem analyzovala subkategorie, které jsem našla v poskytnutých datech, do kterých jsem následně zasadila kategorie.

Na základě otevřeného kódování bylo možné seskupit kódy do následujících subkategorií:

- *Problémy v pěstounské péči*
- *Problémy pěstounů*
- *Specifika novely zákona*
- *Emoce a prožitky dětí v PP*
- *Specifika pěstounské péče*
- *Pozitiva pěstounské péče*
- *Specifika nadací a krajů*
- *Nabízené služby a druhy péče*
- *Negativa novely zákona*
- *Pozitiva novely zákona*

Problémy v pěstounské péči

Do této subkategorie, jsem zařadila tyto kódy:

- dlouhá doba na vyřízení,
- zbytečná vyšetření,

- první návštěva sociální pracovníce až po půl roce,
- nezpůsobilost sociální pracovníce,
- moc rodin na jednu sociální pracovníci,
- málo informací,
- špatná reakce okolí,
- nesprávné diagnostikování.

Problémy pěstounů

zde jsem přiřadila kódy, které se týkaly jejich pocitů a prožitků. Těmito kódy jsou:

- získání důvěry dítěte,
- problém s oslovováním,
- malá práva v rozhodování,
- beznaděj,
- kde hledat pomoc,
- svěřením staršího dítěte, opora,
- výchovné problémy (lhaní, krádeže, záškoláctví, agrese),
- strach,
- opora blízkých.

Specifika novely zákona

- individuální plán dítěte,
- sepisování dohod,
- rozdělení pěstounů,
- snížení počtu dětí v ústavech,
- zajištění péče pro děti, které nemohou vyrůstat ve vlastní rodině,
- dlouho-očekávaná,
- úprava práv a povinností,
- rozdělení dávek,
- nové problémy.

Emoce a prožitky dětí v PP

- traumatizované,
- deprimované,
- zklamané,

- nedůvěřivé.

Specifika pěstounské péče

- řešení stále nových věcí,
- větší rodina,
- snaha odbourat špatné návyky,
- rady mezi pěstouny,
- práce s dítětem, práce s odborníky,
- vzdělávání,
- výchovné a psychické problémy dětí,
- pomoc,
- naplnění, změna životního stylu,
- spolupráce s původní rodinou,
- záměna PP za adopci.

Pozitiva pěstounské péče

- pomoc jiných pěstounů,
- užitečnost,
- naplněnost,
- zajištění péče pro opuštěné dítě,
- radost z výsledků práce s dítětem.

Specifika nadací a krajů

- výběr potřebných služeb,
- zajištění pomoci,
- poskytnutí, zajištění odborných poradců,
- výběr vhodného žadatele,
- zajištění školení.

Nabízené služby a druhy péče

- relaxační pobyt,
- účast na konferencích,
- odborné poradenství,
- zajištění péče o dítě,

- vymezení prostoru a dohled při setkávání dítěte s původní rodinou,
- doprovodné programy,
- víkendové akce,
- vzdělávání.

Negativa novely zákona

- dlouho vytvářena a schvalována,
- schválena jinak, než bylo v úmyslu,
- nastavení rozdílných odměn pro pěstouny,
- vznik nových problémů.

Pozitiva novely zákona

- rozdělení péče,
- možnost vyjádřit se k potřebě nastavení služeb,
- zajištění odborné péče
- snížení počtu dětí v ústavech,
- zajištění péče pro děti, které nemohou vyrůstat ve vlastní rodině,

6.3.3 Axiální kódování

Axiální kódování je další fází analýzy dat pomocí modelu zakotvené teorie. Dle Strause a Corbinové je to „soubor postupů, pomocí nichž jsou údaje po otevřeném kódování znovu uspořádány novým způsobem, prostřednictvím vytváření spojení mezi kategoriemi. To se činí v duchu kódovacího paradigmatu, které zahrnuje podmiňující vlivy, kontext, strategie jednání a interakce a následky“ (Strauss, Corbinová, 1999, s. 70).

V axiálním kódování jsou subkategorie vztahovány ke svým kategoriím pomocí „paradigmatického modelu“, který nám umožní o údajích systematicky přemýšlet a vzájemně je vztahovat mezi sebou složitými způsoby. V zakotvené teorii spojujeme subkategorie s kategoriemi do souboru vztahů určujícího příčinné podmínky, jev intervenující podmínky, strategie jednání a interakce a následky. (Strauss, Corbinová, 1999, s. 72).

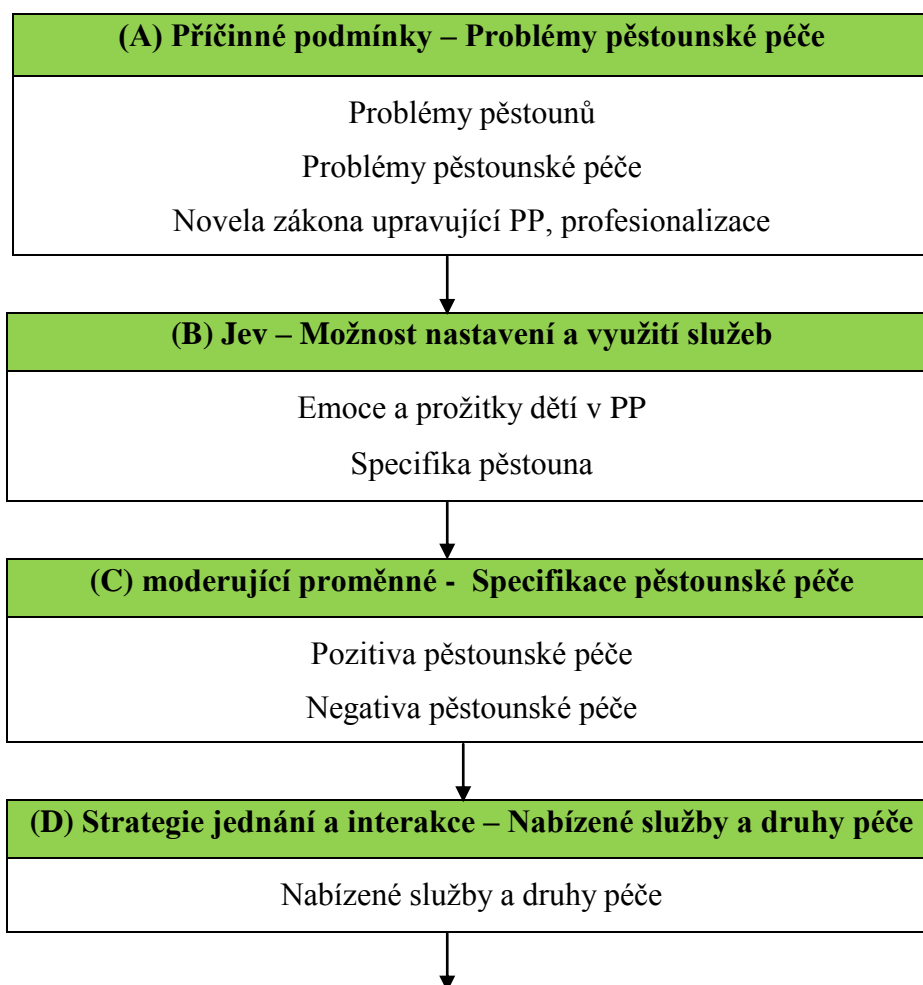
Dle Strausse a Corbinové (1999, s. 72-78) vypadá tzv. „paradigmatický model“ zjednodušeně takto:

A) Příčinné podmínky, které vedou k výskytu nebo vzniku jevu.

- B) Jev**, je ústřední myšlenka, událost, dění, případ, na který se zaměřuje soubor zvládajících nebo ovládajících jednání nebo interakcí, nebo k němuž má tento soubor jednání nějaký vztah.
- C) Kontext**, je konkrétní soubor vlastností, které jevu náleží.
- D) Intervenující podmínky**, si můžeme představit jako širší strukturní kontext jevu, jsou to široké a obecné podmínky, které ovlivňují strategie jednání nebo interakce.
- E) Strategie jednání a interakce**, jsou cílené a záměrné aktivity, které jsou odpovědí na fenomén a intervenující podmínky.
- F) Následky**, jedná se o výsledky jednání nebo interakce reagující na jev.

V rámci axiálního kódování jsem sestavila paradigmatický model a to tak, že jsem k jednotlivým položkám přiřazovala kategorie, které jsem získala na základě analýzy dat pomocí otevřeného kódování.

Schéma č. 1: Paradigmatický model

(E) Následky – Odstranění problémů v pěstounské péči

Pozitiva novely zákona upravující PP

Negativa novely zákona upravující PP

V mém paradigmatickém modelu jsem sloučila kontext a intervenující podmínky. Dle Hendla (2005, s. 250), pokud chceme, můžeme identifikovat kontext jako moderující proměnné a intervenující podmínky jako mediátorové proměnné. Není však zcela jasné, jak je odlišit.

6.3.4 Selektivní kódování

Cílem posledního kódování tedy toho selektivního, je v podstatě výběr jedné centrální kategorie, která bude představovat jakýsi střed analýzy a základ pro formulaci výsledků výzkumu.

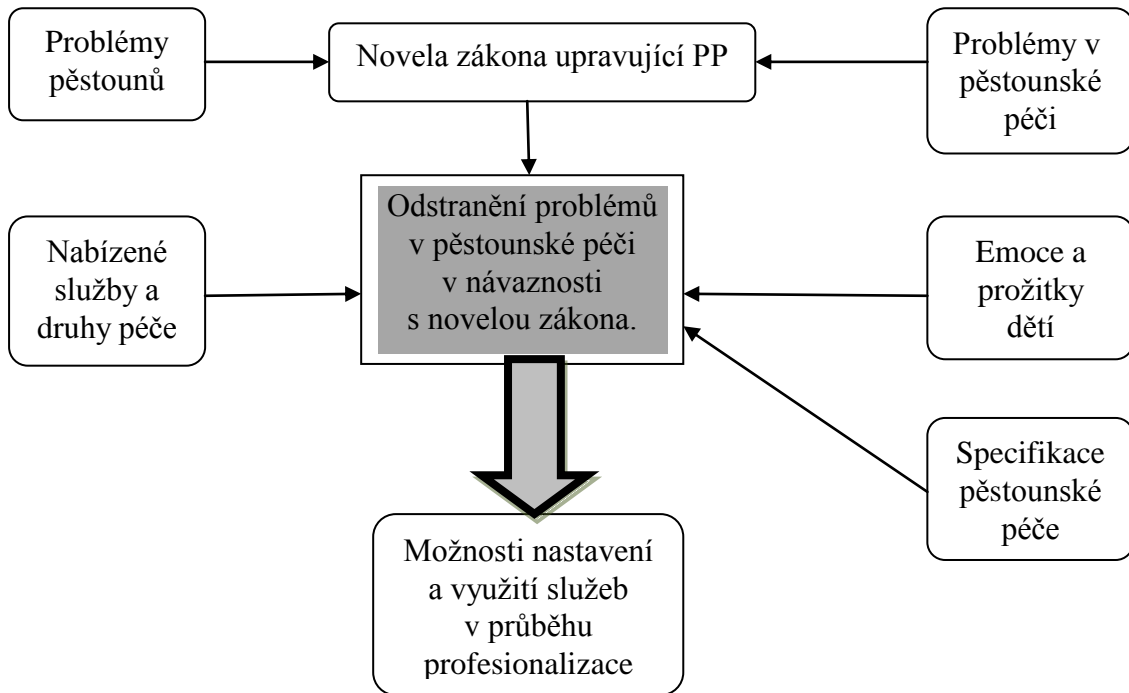
Ve svém výzkumu jsem zvolila jako centrální kategorii následující spojení: „Možnost nastavování a využití služeb“. Díky této kategorii jsem sloučila dvě původní kategorie a to kategorii „problémy v pěstounské péči“ a kategorii „specifika novely zákona upravující pěstounskou péči“. Toto sloučení je dle mého názoru žádoucí pro komplexní uchopení problematiky, protože tyto dva jevy spolu úzce souvisí. Původní kategorii „problémy v pěstounské péči“, jsem zachovala z důvodu předcházení již vydané a dlouho očekávané novely zákona, tedy další kategorii a to „novela zákona upravující pěstounskou péči“. Toto názorně zobrazuje další model, který jsem při analýze z dat dosavadních získaných kategorií vyvodila, viz schéma č. 2.

Centrální kategorie sjednocuje na abstraktní úrovni většinu ostatních kategorií, nebo s nimi nějakým způsobem souvisí, popřípadě je centrální kategorie ve vztahu s vlastnostmi dalších kategorií.

Na první linii schématu jsou uvedeny kategorie, které souvisí s danou základní situací. Základem, který ovlivňuje vše, co se dále seskupuje kolem centrálního tématu a to „novela zákona upravující pěstounskou péči“. Tuto úroveň ovlivňují faktory, jako jsou problémy v pěstounské péči, tím pádem i problémy pěstounů.

Dalšími kategoriemi, které se vztahují s centrální kategorií, jsou specifikace pěstounské péče, nabízené služby a druhy pěstounské péče. Tyto všechny kategorie svým způsobem ovlivňují centrální kategorii.

Schéma č. 2: Model analytického příběhu s centrální kategorií

7 ANALYTICKÝ PŘÍBĚH

Tento příběh jsem vytvořila dle mých teoretických poznatků a díky názorům pěstounů, které mi poskytly data, pomocí rozhovoru.

Díky *problémům pěstounů*, kteří se setkávali s různými výchovnými, zdravotními nebo psychickými problémy dětí, potřebovali pěstouni tuto situaci řešit. Snažili se najít pomoc u odborníků, ale zde narazili na *problémy pěstounské péče* jako je neinformovanost, zaškakulování, reakce okolí, nekvalifikovanost sociálních pracovníků a dalších odborníků, kteří jejich problémy řešit neuměla, nebo nechtěla. Dříve nebyla povinná školení a ani nadace, takže pěstouni byli odkázáni sami na sebe.

Tyto dlouhodobé a stále se opakující problémy vyvolaly *novelu zákona*, která upravuje pěstounskou péči. Novela se připravovala několik let, protože největším zájmem jsou tu děti, kterých se to týká, a hledala se ta nejlepší řešení. Snaha byla usnadnit pěstounům jejich práci a zajistit tak snadnější výchovu svěřených dětí, ale také ulehčit jejich *emočním prožitkům, ale také prožitkům dětí*. Úkolem novely je dosáhnout spokojenosti jak dětí, tak i pěstounů, díky nabízeným službám, které by měly odstranit problémy, které pěstouni museli řešit, a snaží se poskytnout odbornou pomoc, aby děti nestrádaly.

Po dobu, než se novelu podařilo prosadit a schválit, se hovořilo o „profesionalizaci pěstounské péče“. Nakonec tato „*profesionalizace*“ přinesla rozdělení pěstounů na krátkodobou neboli přechodnou dobu a pěstouny dlouhodobé. Pro *specifičnost pěstounské péče*, nebyla stanovena práva a povinnosti pěstounů do zákona, ale řeší je pomocí sepsání dohody o pěstounské péči, kterou musel každý pěstoun podepsat.

Pěstouni si mohli zvolit, s kým tuto dohodu podepíší. Tuto dohodu mohli sepsat s kraji, obcemi s rozšířenou působností, nebo jiným subjektem, který má souhlas OSPOD. Každý z těchto subjektů, si mohl *nabízené služby* upravit a mohly navrhnout různá doporučení a požadavky na pěstouny dle jejich možností a zkušeností. Pěstounům byla dána možnost *nastavit si služby, které ví, že potřebují využívat*, které se právě v jejich rodině řeší, nebo který jim dělá problémy. V dohodě se určuje, o jakou pěstounskou péči se jedná, tedy jaký druh pěstounské péče chtějí vykonávat.

7.1 Popis kategorií:

Nyní jednotlivé kategorie doložím úryvky z rozhovorů. Každý úryvek jsem na začátku označila, aby bylo jasné, o jakého respondenta se jedná a číslo otázky, kde tento úryvek můžeme nalézt.

7.1.1 Problémy v pěstounské péči

O problémech v pěstounské péči se hovoří velmi často. V teoretické části se těmito problémy zabývám a je jim věnována kapitola 4.2. Ze získaných rozhovorů mi vyšly tyto kódy. Některé z nich dokládám ukázkou z rozhovoru. Mezi tyto kódy patří:

dlouhá doba na vyřízení, zbytečná vyšetření, první návštěva sociální pracovnice až po půl roce, nezpůsobilost sociální pracovnice, moc rodin na jednu sociální pracovníci, málo informací, špatná reakce okolí, nesprávné diagnostikování.

R1 ot. 10) „Začnu asi tím negativním, to je asi ta šílená doba, po kterou jsme museli čekat, jestli nám dítě svěří, spousta těch lékařských vyšetření, špatná reakce okolí, za nás malá informovanost,Co mě nejvíce mrzelo tak to, že nás manželovi rodiče přestaly navštěvovat“.

R2, ot. 4 „Já se setkala s pracovníci, která nebyla zřejmě zasvěcená do problémů s pěstounskou péčí a naše spolupráce nebyla vůbec dobrá“.

R2 ot. 6) „No především dlouhá doba na vyřízení všech formalit, nám zabraly 8 měsíců....., pak spousta zbytečných vyšetření, první návštěva sociální pracovnice byla až po půl roce, co jsme měli doma první dítě, opravdu nebyla pro tuto práci vůbec způsobilá..... No a to je také problém, že na jednu pracovníci je až moc rodin. Chtělo by to více takových pracovnic a rozšířit jejich řady“.

R3, ot. 7) „Ale nejvážnější problém byl asi u P., ta trpí autismem a než jsme na to přišli, prošli jsme si peklem. Byli jsme s ní na hodně vyšetřeních, ale už ani nevím kolikátého odborníka, nám bylo řečeno, že trpí autismem..... Takže ten problém byl ten, že jsme dlouho zjišťovali, jakou nemocí trpí. To беру jako problém, protože to trvalo určitě déle jak rok“.

7.1.2 Problémy pěstounů

Problémy pěstounů souvisí s problémy pěstounské péče, zde jsem přiřadila kódy, které se týkaly jejich pocitů a prožitků. Těmito kódy jsou:

Získání důvěry dítěte, jak se nechat oslovovat, malá práva v rozhodování, beznaděj, kde hledat pomoc, svěřeni staršího dítěte, opora, výchovné problémy (lhaní, krádeže, záškoláctví, agrese), strach, opora blízkých.

*R1 ot. 4) „.....**lhaní, krádeže a spoustu dalších** jiných pro nás **nepochopitelných prohřešků**.....V každém **období** jsme řešili nové a nové věci, nejhorší, ale asi byla **puberta**, měli jsme **strach**, jaké party se chytanou a jestli jak se říká, sejdou z cesty, ale nakonec se ukázalo, že jsme je vedli správně a dokázali jsme jim vštípit, že to jaký budou mít život, si určují jen a jen oni sami“.*

*R1 ot. 10) „..... a neměli jsme se **na koho obrátit o pomoc**“.*

*R2 ot. 6) „..... ,že nám do pěstounské péče **bylo dáno dítě, které bylo starší než naše děti**, což si myslím, že nebylo vhodné, Jako další problém byl, že jsme chtěli dát děti do školky a, i u takového rozhodnutí musí být souhlas rodiče, toto mi připadá zbytečné“.*

*R2 ot. 7) „Velký problém, asi to jak si **získat jejich důvěru**. Měli jsme to těžké, protože děti co k nám přišly, nám vůbec nevěřily. Těžké bylo jak jim projevit úctu, a lásku, kterou jsme jim chtěli dát, a přitom ale také nezapomínat na naše vlastní děti. Nevěděli jsme, že je důležité si stanovit, **jak nás mají oslovovat**“.*

*R3 ot. 6) „Někdy to jsou fakt chvíle, kdy už nevíte kudy kam, a co děláte špatně a **jestli vůbec to co děláte, má smysl**. Je samozřejmě důležitá **opora** v manželce, ale i tak je potřeba se s určitými problémy svěřit a nějak je řešit“.*

7.1.3 Novela zákona upravující pěstounskou péči

Novela zákona vyšla v platnosti od 1. 1. 2013. O novele se mluvilo několik let, chtělo to zákon, který bude řešit problémy pěstounů a celkově pěstounské péče. Po dobu příprav novely se mluvilo o profesionalizaci pěstounské péče, a zavedení pojmu pěstoun-profesionál. Nakonec se od slova profesionální upustilo. Vznikla pouze péče na přechodnou dobu a pěstounská péče (dlouhodobá). Rozdíl mezi nimi je pouze v tom, že péče na přechodnou dobu má stanoveno, jak nejdéle je možné, dítě nechat v této péči. Ta lhůta je jeden rok, u druhé péče tedy té dlouhodobé je to na dobu neurčitou, max. do zletilosti dítě-

te. Další změnou bylo navýšení dávek a odměny pro pěstouny, které se dle dané péče také liší. Nyní přecházím ke kódům, které jsem přiřadila této kategorii s několika úryvky:

Dlouho-očekávaná, rozdělení pěstounů, možnost vyjádřit se, úprava práv a povinností, rozdělení dávek, nové problémy, rušení ústavů.

R1 ot. 1) „....., byla jsem několikrát na konferenci ohledně návrhu na novelu zákona, a my pěstouni jsme dostali možnost vyjádřit se a navrhnout, co by nemělo chybět v těchto nabízených službách, které mají pomoci nejen nám stávajícím pěstounům, ale především pěstounům novým ať už se rozhodnou jít na pěstounskou péči na přechodnou či tu dlouhotrvající dobu“.

*R1 ot. 2) „Vadí mi, jak nakonec novelu schválili, co se týče **výplaty dávek a rozdělení pěstounů**.“*

*R2 ot. 12) „Na novele je skvělé, že se konečně **upřesnili práva a také povinnosti pěstounů** to беру jako stěžejní a důležité. jak se vše bude vyvíjet a je jasné, že určitě k nějakým úpravám po čase a zkušenostech dojde. Snad to nebude **trvat tak dlouho, jako se mluvilo o novele**, která vyšla až letos“.*

*R3 ot. 12) „No tak kdybych to měl shrnout, tak je to ta **nová dohoda aji to zvýšení dávek a rozdělení pěstounů**, je dobrý že **chcous zrušit ty ústavy** asi to nepůjde všude, ale tak když jich bude co nejmíň těch děcek tam tak to bude dobře. No a co se mi nelíbí, tak to je to **rozdělení dávek pro pěstouny** fakt si myslím, že to mělo být stejný“.*

7.1.4 Emoce a prožitky dětí v PP

Je známo, že dítě vychovávané v ústavní péči nebo pěstounské péči je nějakým způsobem traumatizované. Děti často trpí nedůvěřivostí, protože byly zklamány svou původní rodinou a jejich obavy, že budou opět opuštěné, je mnohdy přivádí ke špatným hodnotám a postojům. Zde jsem přiřadila tyto kódy: traumatizované, deprimované, zklamané, nedůvěřivé.

*R1 ot. 4) „..... Víte, každé dítě je nějakým způsobem **traumatizované** a tím se odvíjí jeho chování. Bylo to od začátku velmi náročné, hledali jsme příčiny jejich chování a snažili se je eliminovat, ale prostě no byl to fakt někdy boj“.*

R3 ot. 11) „Všichni chceme, aby měly dobrou život a prostě když je rodina opustí nebo prostě jako se nemůže postarat tak to ty děcka **bolí**, fakt jsou **deprimovaný a zklamaný** pak nikomu nevěří a bojí se, že se to stane zase“.

R2 ot. 7) „Velký problém, asi to jak si získat jejich **důvěru**. Měli jsme to těžké, protože děti co k nám přišly, nám vůbec **nevěřily**. Těžké bylo jak jim projevit úctu, a lásku, kterou jsme jim chtěli dát, a přitom ale také nezapomínat na naše vlastní děti. byly hodně **nedůvěřivé** a není se čemu divit, po tom čím si prošly. Vždyť už byly **zklamány** jednou“.

7.1.5 Specifika pěstounské péče

Mezi specifika pěstounské péče jsem zařadila kódy, které pěstounskou péči popisují. Kategorie jsou spíše z pohledu pěstouna, co je po celou dobu doprovází, jak PP vidí, a jak je ovlivnil. Přiřadila jsem tyto kategorie: Řešení stále nových věcí, větší rodina, snaha odbourat špatné návyky, rady mezi pěstouny, práce s dítětem, práce s odborníky, vzdělávání, pomoc, naplnění, změna životního stylu, spolupráce s původní rodinou, záměna PP za adopci.

R2 ot. 4) „..... a přemýšlíme o dalším dítěti, které naši **rodinu rozšíří**. V nejbližší době si půjdeme zažádat, protože ty nejstarší děti, se chtějí osamostatnit a u nás doma je **stále místo pro nějaké to opuštěné dítě**“.

R2 ot. 7) „..... **lhaní aby vypadali lépe, či podvádění a krádeže jsme postupem času odbourali**. Naštěstí těmito drobnými prohřešky si pošli i jiní **pěstouni a ti nám pak poradili** co s tím..... Jakmile jsme získali důvěru, tak už se vše zdálo malicherné a s **dítětem jsme mohli spolupracovat** a snažit se ho navést na možnost lepšího života, a ukázat jaké jsou životní normy a hodnoty a aby si k nim sám našel cestu a určil si své priority“.

R1 ot. 4) „Bylo to od začátku velmi náročné, hledali jsme **příčiny jejich chování** a snažili se je eliminovat, ale prostě no byl to fakt někdy boj. Na druhé straně můžu říct, že to stálo za to, ten výsledek za to stojí, to vám zcela **převrátí život vzhůru nohama**, ale to **naplnění** že jste mohla **pomoc** a že jste prostě užitečná“.

R3 ot. 6) „To, že jsme proškoleni a spoustu věcí mám **nastudovanejš**, neznamená, že jsem jasnovidec a vše bez problému zvládnou. U nás **spolupráce s odborníky** byla téměř neustálá“.

7.1.6 Nabízené služby a druhy péče

Do této kategorie jsem zařadila služby, které mohli pěstouni využít, popřípadě si pozměnit a také jaké druhy péče, si respondenti zvolili a proč.

R2 ot. 1) „*My jsme sepsali **dohodu s krajským úřadem**“.*

R2 ot. 2) „*Věděli jsme, že si **můžeme vybírat ze služeb**, a že je lze, pokud je to možné, i zaměnit za nějakou jinou, ale tak jak to je nastavené mi stačilo, jsme s tím spokojeni“.*

R2 ot. 3) „*Nové **dohody upravují práva a povinnosti pěstounů**. Když to tak shrnu, tak je to **preventivní a poradenská činnost, pomoc při zajištění osobní péče** o svěřené dítě, samozřejmě naše spolupráce a umožnění kontroly, jestli vše pobíhá správně. Navíc se musíme účastnit nejméně jednou ročně **školení**, ale pokud bychom se chtěli více vzdělávat tak je tam možnost bud' z nabízených produktů nebo když si něco najdeme sami, co by nás zajímalo tak po domluvě by nám toto **vzdělání navíc měli proplatit**. Máme tam zahrnuto také **odpočívání** a to ve formě 14 dnů, kdy naše děti můžeme svěřit jiné nadaci, která se postará o jejich péči, nebo je můžeme poslat na tábor. **Relaxační pobyt s celou rodinou, setkávání dětí** vyrůstajících v pěstounských rodinách, a také **setkávání pěstounů**. Dále máme dohodnutou **odbornou pomoc**, která nám byla bezplatně nabídnuta jednou za 6 měsíců. Vymezené **prostory a také odborný dohled** na dítě, **při kontaktu s původní rodinou**. No a to je asi tak vše. Každopádně ta **dohoda se dá podle potřeby měnit**, kdybychom náhodou potřebovali což je super“.*

R1 ot. 1) „*No já jsem uzavřela **dohodu s nadací** rozum a cit, protože s touto nadací hodně spolupracuji. **Nemyslím si, že by kraje nabízely horší služby**“.*

R1 ot. 3) „*Já jsem evidována jako **pěstoun pečující**, tedy na delší dobu. Ještě než vyšla novela, tak jsem zvažovala, že bych se stala pěstounkou na krátkou dobu, ale nakonec k tomu **nedošlo**“.*

R2 ot. 4) „*My s manželem jsme evidováni jako pěstouni **na dlouhodobou péči**“.*

R2 ot. 12) „*Také to, že hned co se dítě umístí, tak to úřady okamžitě budou řešit a vytvoří **nějaký plán**, jak by měla probíhat jeho ochrana“.*

R3 ot. 1) „*Já jsem sepsal dohodu s krajským úřadem. Protože, ty služby jsou stejné a tam už jsem zvyklý“.*

R3 ot. 4) „Spolupráce s odborným psychologem, psychiatrem a terapeutem, to vzdělávání, poradenství, relaxační pobyty, dále to hlídání když jsme nemocní. Jo ještě taky setkávání s pěstounama, to je dobrý protože dá dozvědět, co děláte blbě, nebo jak co řešit a taky děcka mají takový setkávání s dalšími, co jsou z pěstounských rodin..... Můžeme si vyžádat dohled při setkání našich děcek s jejich rodinou. Získávání znalostí a dovedností s dětmi jiné-ho etnika, také proškolení jak zvládat krizové situace a jak zajistit dítěti osamostatnění a jak jej na to připravit“.

ZÁVĚR

Cílem výzkumu bylo zjistit, jestli novela zákona upravující pěstounskou péči, pomohla odstranit některé z problémů pěstounské péče, díky možnosti nastavení a využití péče v průběhu profesionalizace.

Tato otázka byla zodpovězena poměrně široce. Možnost nastavování a využívání služeb, které jsou ukotveny v dohodě, žádný z respondentů nezměnil. Toto téma je velice rozsáhlé, a určitě by bylo dobré se tomuto tématu nadále věnovat. Je potřeba s odstupem času provést výzkum v rodinách, které do pěstounské péče teprve vstupují. Jejich názory, jestli nabízené služby jsou správně vybrány, budou jistě přínosem do dalšího výzkumu.

Po nastudování problematiky nabídky služeb a díky odpovědím respondentů, jsem dospěla k závěru, že nabízené služby, které mohou pěstouni využívat, zcela určitě pomohou k odstranění některých problémů, které provází pěstounskou péči. Jsem přesvědčena, že nové dohody, které upravují práva a povinnosti pěstounů velice pomohou pěstounům novým. Bylo by vhodné postupem času zjistit, zda lze tuto dohodu dle potřeb měnit, a jak dlouho to bude trvat, než se nová dohoda uzavře.

Rozdělení pěstounské péče by měl být přínosem a pomocí dětem, které z nějakého důvodu nemohou zůstat v původní rodině. Již od roku 2006 se péče na přechodnou dobu díky nadacím částečně využívala. Teď bude vše v rukou rozhodnutí soudu, kam takové dítě svěří. Musíme doufat, že se najde více pěstounů, aby bylo možné zajistit výchovu v rodinném prostředí co nejvíce dětem.

Dále hodně záleží na úřadech, jak budou řešit nevyhovující podmínky u rodin, zda jim bude nabídnuta odborná pomoc, aby svou situaci co nejrychleji vyřešily a dítě se tak navrátilo zpět do původní rodiny. Samozřejmě to bude záležet vše na rodičích, jestli se vůbec o nápravu chtějí pokusit. Zajímavé bude také sledovat nové, vznikající problémy, které se jistě po novele zákona objeví, ať už z důvodu rozdělení pěstounů a rozdílnou výplatou odměny pěstounů.

Jak pěstounskou péči na přechodnou dobu budou vnímat děti, které se do této péče dostanou, bude také dobrým tématem pro další výzkum. Jde o blaho a spokojenost dětí, aby vyrůstaly v co nejpřirozenějším prostředí, když už jim to nebylo umožněno v rodině vlastní.

Věřím, že tato práce bude přínosem všem stávajícím pěstounům, stejně tak i pro budoucí pěstouny a odborníky, kteří s nimi pracují. Je mnoho otázek, které by bylo dobré s odstupem času prozkoumat, a zjistit zda se tato profesionalizace pěstounské péče zdařila či nikoliv.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ARCHER, Caroline. *Dítě v náhradní rodině: nejčastější problémy při výchově mladších dětí v náhradní rodině*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-578-4.
- BECHYŇOVÁ, Věra a KONVIČKOVÁ, Marta. *Sanace rodiny: [sociální práce s dysfunkčními rodinami]*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-392-5.
- BOŤOVÁ, Antonie a kol. *Náhradní rodinná péče a transformace systému péče o ohrožené děti v České republice*. Brno: Triáda - poradenské centrum, 2008. ISBN 978-80-254-3353-9.
- BUBLEOVÁ, Věduna a BENEŠOVÁ, Lucie. *Adopce.com: průvodce náhradní rodinnou péčí: projekt náhradní rodinné péče*. [Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2006].
- BUBLEOVÁ, Věduna et al. *Mezinárodní srovnání přístupů a forem realizace pěstounské péče se zřetelem k využití profesionálních pěstounů při řešení situace ohroženého dítěte a reintegrace rodiny*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2002.
- BUBLEOVÁ, Věduna et al. *Základní informace o náhradní rodinné péči [CD-ROM]*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011. Požadavky na systém: Adobe Acrobat Reader. ISBN 978-80-87455-01-2.
- BUBLEOVÁ, Věduna et al. *Základní informace o náhradní rodinné péči [CD-ROM]*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011. Požadavky na systém: Adobe Acrobat Reader. ISBN 978-80-87455-01-2.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- GOPAL, Kalyani. *Foster Parenting Step-by-Step: How to Nurture the Traumatized Child and Overcome Conflict*. London: Jessica Kingsley Publishers, 2013. ISBN: 9781849059374.
- CHMELARŤ, Tomáš, ed., MATOUŠEK, Oldřich, ed. a PAZLAROVÁ, Hana, ed. *Děti potřebují rodinu: inovativní přístupy v práci s ohroženými rodinami: sborník příspěvků z mezinárodní konference konané v Praze ve dnech 22. a 23. 5. 2008*. Praha: Občanské sdružení Člověk hledá člověka, 2008. ISBN 978-80-254-2683-8.

- KEREKEŠOVÁ, Mária. *Profesionální náhradní rodinná péče – šance pro mnohé děti v ústavní péči*. In: Sborník příspěvků z konference Dítě v systému náhradní rodinné péče. Brno: Sdružení pěstounských rodin, 2008.
- KOLEKTIV AUTORŮ, *Aktuální otázky náhradní rodinné péče, sborník z VIII celostátního semináře NRP Brno 1. – 2. 10. 2008*. Brno: Triada poradenské centrum O. S., 2008. ISBN: 978-80-254-3541-0.
- KOLEKTIV AUTORŮ, *Děti potřebují rodinu, inovativní přístupy v práci s ohroženými rodinami*, sborník příspěvků z mezinárodní konference konané v Praze ve dnech 22. a 23. 5. 2008. Praha: Občanské sdružení Člověk hledá člověka, 2008. ISBN: 978-80-254-2683-8.
- KOUŘILOVÁ, Monika. *Aktuální problémy v náhradní rodinné péči – profesionální pěstounská péče*. Zlín 2010. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií.
- KRAUSOVÁ, Lucie a NOVOTNÁ, Věra. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha: ASPI, a. s., 2006. ISBN 80-7357-214-1.
- KRAUSOVÁ, Lucie a Věra NOVOTNÁ. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-214-1.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999. ISBN: 80-7178-304-8.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. ISBN: 80-7178-637-3.
- NOVOTNÁ, Věra a PRŮŠOVÁ, Lenka. *K vybraným otázkám osvojování dětí*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-86131-56-4.
- SOBOTKOVÁ, Irena. *Pěstounské rodiny: jejich fungování a odolnost*. Praha: MPSV, 2003. ISBN: 80-86552-62-4
- SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. ISBN: 80-7178-559-8.
- SOUKUPOVÁ, Hana. *Prožívat několik životů: deset let v osudech pěstounských rodin*. Drahotěšice: Společnost Otevřená rodina, 2008. ISBN 978-80-254-2191-8.

- STRAUSS, Anselm L. a CORBIN, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999. Scan; sv. 2. ISBN 80-85834-60-X.
- ŠVARŤÍČEK, Roman a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- ZEŽULOVÁ, Dagmar. *Domov je místo, odkud tě nevyhodí --ani když vyrosteš*. 2. Praha: Smart Press, 2012. ISBN 978-80-87049-50-1.
- ZEŽULOVÁ, Dagmar. *Domov je místo, odkud tě nevyhodí--*. 1. vyd. Olomouc: V.U.G., 2006. ISBN 80-903799-0-7.
- ZEŽULOVÁ, Dagmar. *Pěstounská péče a adopce*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9.

ZÁKONY:

ČESKO. *Zákon č. 108: o sociálních službách.* In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006, č.108, částka 61. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7372/108_2006_Sb.pdf.

ČESKO. *Zákon č. 359: o sociálně právní ochraně dětí.* In: Sbíрка zákonů České Republiky. 1999. č. 359. Dostupné z:

http://www.mpsv.cz/files/clanky/7263/Zakon_o_socialne_pravni_ochrane_deti.pdf.

ČESKO. *Zákon č. 94: o rodině.* In: Sbíрка zákonů české republiky. 1963, č. 94. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7262/Zakon_o_rodine.pdf.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

ČESKO. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu občanského zákoníku* [online]. justice.cz, ©2012 [cit. 2013-03-28]. Dostupné z:

http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf.

ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Odbor 21. Rodina a ochrana práv dětí, *novinky k novele*: [online]. MPSV, ©2012, poslední aktualizace 2. 1. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/14228/Informace_2.pdf.

ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Odbor 21. Rodina a ochrana práv dětí, *náhradní rodinná péče*: [online]. MPSV, ©2013, poslední aktualizace 21. 2. 2013 [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14501#2>.

ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Odbor 21. Rodina a ochrana práv dětí, *náhradní rodinná péče*: [online]. MPSV, ©2013, poslední aktualizace 21. 2. 2013 [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14502>.

ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Rodina a ochrana práv dětí, *novinky k novele*: [online]. MPSV, ©2012, poslední aktualizace 2. 1. 2013 [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/14227/Informace_1.pdf.

ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Rodina a ochrana práv dětí, *novinky k novele SPO*: [online]. MPSV, ©2013, poslední aktualizace 2. 1. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z:

http://www.mpsv.cz/files/clanky/14871/brozura_Pestounske_davky_2013.pdf

ČESKO. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČR. Sněmovní tisky, *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů* [online]. psp.cz, ©2012, s. 68 [cit. 2012-11-08]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=564&CT1=0>.

HLÁSKOVI, Alžběta a Vratislav. *Raná péstounská péče* [online]. Texty o RPP ©2012 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.rpp.cz/inpage/mezinarodni-skupina-expertu-v-peci-o-deti-do-tri-let-veku/>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

DD	Dětský domov
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NRP	Náhradní rodinná péče.
PP	Pěstounská péče.
SPOD	Sociálně-právní ochrana dětí.
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí.
ZSPOD	Zákon o sociálně-právní ochraně dětí.

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Rozhovor s rodinou R1
- P II Rozhovor s rodinou R2
- P III Rozhovor s rodinou R3
- P IV Vzor dohody o výkonu pěstounské péče

PŘÍLOHA I: ROZHOVOR S R1

Seznámení se s rodinou, o jaké pěstouny jde a jaké děti mají nebo měly svěřeny:

R1 – pěstounka (42 let),

Jedná se o pěstounskou rodinu, která vychovala už 3 děti, které se osamostatnili a žijí si tak svůj život, a další 2 děti v letech 15 a 17 let. Starší dívka – K. studuje na gymnáziu, a mladší chlapec – P. se hlásí na průmyslovku. Obě děti by šly rády na vysokou školu.

1. S kým jste sepsali dohodu o výkonu pěstounské péče a proč?

No já jsem uzavřela dohodu s nadací rozum a cit, protože s touto nadací hodně spolupracuji. Nemyslím si, že by kraje nabízely horší služby, byla jsem několikrát na konferenci ohledně návrhu na novelu zákona, a my pěstouni jsme dostali možnost vyjádřit se a navrhnout, co by nemělo chybět v těchto nabízených službách, které mají pomoci nejen nám stávajícím pěstounům, ale především pěstounům novým ať už se rozhodnou jít na pěstounskou péči na přechodnou či tu dlouhotrvající dobu.

2. Jste evidován/a jako pěstoun v evidenci nebo jako pěstoun pečující?

Já jsem evidována jako pěstoun pečující, tedy na delší dobu. Ještě než vyšla novela, tak jsem zvažovala, že bych se stala pěstounkou na krátkou dobu, ale nakonec k tomu nedošlo. Vadí mi, jak nakonec novelu schválili, co se týče výplaty dávek a rozdělením pěstounů. Tak z nás udělají 2 tábory, které mezi sebou budou mít rozpory. No třeba se mýlím, ale první impuls již byl zaznamenán, když bylo v televizi zveřejněno, že děti v pěstounských rodinách vyrůstají v tzv. paskvil. Toto samozřejmě vedlo k bouřlivým debatám mezi pěstouny a osobou, která toto vyslovila. Ona totiž prosazuje pouze tu krátkodobou péči.

3. Byl/a jste dostatečně informován/a o možnosti nastavení služeb?

Ano, díky mému zájmu o tu novelu, jsem věděla, že je možné tyto služby i zaměnit za to co já jako pěstoun vyžaduji, nebo spíše čemu dávám přednost. Ale toto jsem nemusela, protože už jsem pěstounkou delší dobu a naší rodinou prošlo 5 dětí. Z toho už 3 jsou osamostatnění a 2 už téměř dospělí. My už si problémy prošly.

4. Jakými problémy jste si prošla?

No těch bylo nespočet. Víte, každé dítě je nějakým způsobem traumatizované a tím se odvíjí jeho chování. Bylo to od začátku velmi náročné, hledali jsme příčiny jejich chování a

snažili se je eliminovat, ale prostě no byl to fakt někdy boj. Dříve nebyly nadace a nebylo ani moc informací ohledně možných problémů co nás mohou doprovázet. Za nás nebyly ani přípravné kurzy, které se teď pořádají. Nevěděli jsme jak se chovat. Samozřejmě nám chyběly i informace, jak řešit lhaní, krádeže a spoustu dalších jiných pro nás nepochopitelných prohřešků. V každém období jsme řešili nové a nové věci, nejhorší, ale asi byla puberta, měli jsme strach, jaké party se chytanou a jestli jak se říká, sejdou z cesty, ale nakonec se ukázalo, že jsme je vedli správně a dokázali jsme jim vštípit, že to jaký budou mít život, si určují jen a jen oni sami. Na druhé straně můžu říct, že to stálo za to, ten výsledek za to stojí, to vám zcela převrátí život vzhůru nohama, ale to naplnění že jste mohla pomoci a že jste prostě užitečná. Dnes už bych si to tak nebrala ty problémy, ale to je tou zkušeností za nás nebyla žádná školení. Dnes, s odstupem času a nabídkou školení, kterým si musí každý projít, a také všemi službami si myslím, že by to řešilo některé z problémů.

5. *Jaké služby máte dohodnuté?*

No tak především je to účast na případových konferencích, poradenství, vzdělávání, terapie, odlehčovací služby, také nechybí pomoc odborníků jako psycholog, terapeut či psychiatr, zajištění péče o dítě, když se o něj jako pěstoun nejsem schopná postarat po dobu nezbytně nutnou, pak to jsou doprovodné programy při kontaktu dítěte s původní rodinou pak setkávání se s dalšími pěstounskými rodinami, což je ve formě víkendové akce. No nechybí také naše povinnosti umožnit dohled v naší rodině a musíme se účastnit školení jednou za rok. Samozřejmě dodržovat individuální plán dítěte. To je asi vše snad jsem na nic nezapomněla takhle z hlavy.

6. *Jaká služba je pro Vás nejvýznamnější?*

No abych řekla pravdu, tak každá z nabízených služeb pro pěstouny velmi důležitá. Nejcenější a to si myslím, že bude a stále jsou názory a rady jiných pěstounů, kteří si procházeli také těmito starostmi. Dnes už díky nadacím a společným pobytům pěstounů, je řada problémů s nimi probrána a hlavně každý přijde na to, že chyba není v pěstounovi, že prostě problémy, které přináší pěstounská péče, provází téměř každého pěstouna. Samozřejmě jde o děti, které nějakým způsobem strádaly, a každé z dětí je jiné nатуry, s čím se musí pracovat. Důležité je nebát se podělit se svými starostmi a obavami někomu jinému. Ale jedna pomoc nebo tedy ta nabídka, mě potěšila a to možnost využití pomoci nebo teda zajištění péče, když jsme nemocní. Děti, které máte v pěstounské péči, vyžadují daleko

více péče a starostí o ně, takže když si vzpomenu, že jsem jednou onemocněla tak bych tuto pomoc přivítala.

7. Je nějaká služba, která není v dohodě, a Vy ji tam chtěla?

No tak to je těžká otázka, jak jsem již řekla, každé dítě je jiné a každý řeší nějaký určitý problém. Všechny služby, které tam jsou, jsem určitě využila také a opravdu záleží konkrétně, co se zrovna s daným dítětem řeší. Já už za tu dobu vím, kde mohu hledat pomoc, ze začátku to nebylo lehké. Teď tedy mám na mysli pomoc psychologa. Je důležité najít si vhodného lékaře, i u nich jsem se setkala s názorem, že se není čemu divit, protože jsou to děti vyrůstající v pěstounské péči. Později se mi podařilo navštívit psychologa, který nám opravdu pomohl. Prostě už jsem si prošla ty cestičky, za kým jít a na koho se obrátit. Samozřejmě, že tyto zkušenosti a rady si nenechávám pouze pro sebe. Proto spolupracuji s nadací rozum a cit, kde se s ostatními pěstouny dělíme o zkušenosti a pomáháme si tak i s tím, na koho se obrátit. Je to velká pomoc ostatním pěstounům. Zkrátka setkávání pěstounů mi velmi pomáhalo.

8. Myslíte si, že novela zákona tyto problémy řeší?

No tak určitě, sice se asi najdou další problémy ale to je normální a snad se to už bude řešit vše rychleji. Uvidíme, jak to bude vše fungovat a hlavně jak to budou hodnotit noví pěstouni, ti budou teď důležití, jak se toho ujmou a jestli se práce pěstouna ulehčí díky těm službám, které jsou všeobecně opravdu pro každého.

9. Je něco, co se vám na novele nelíbí?

Jak jsem už řekla, nesouhlasím s rozdělením plateb pro pěstouny v krátkodobé a dlouhodobé péči. Přijde mi to nefér. Krátkodobí pěstouni budou dostávat vyšší dávky a to i v době, když nebudou mít dítě v péči. Beru na vědomí, že se u nich budou tyto děti střídát, protože tato péče je jen maximálně na jeden rok a pak se dítě možná vrátí zpět do rodiny nebo půjde k pěstounům dlouhodobým, ale právě tady se obávám toho, že to dítě bude trpět 2x, když se nepodaří vrátit zpět do původní rodiny, tak si po roce bude zvykat na jiné pěstouny a opět si bude vytvářet nějaké obranné mechanismy nad tím, že ho někde nechťejí. Nechápu zkrátka, proč je toto rozdělení, vždyť dítě v pěstounské péči i v té dlouhodobé je možné navrátit zpět do rodiny. Už se to i stalo, že dítě vyrůstalo v dětském domově, a když se pak dostalo k pěstounům tak se ozvala rodina a dítě jim bylo navraceno. Těch případů je samozřejmě více a s tímto do pěstounské péče každý vstupuje, že to může nastat. Jen u nás

prostě není daná ta lhůta, do kdy se musí rodina napravit. To, že je u nás pěstounská péče mnohdy brána jako adopce trochu jinak za to my přeci nemůžeme. Styk s rodinou pokud je to možné, naše děti mají a riziko, že nám ho opět vezmou, protože se rodiče napraví, je také, tak v čem jsme tedy jiní?

10. Co vidíte na pěstounské péči jako pozitivní a co jako negativní?

Začnu asi tím negativním, to je asi ta šílená doba, po kterou jsme museli čekat, jestli nám dítě svěří, spousta těch lékařských vyšetření, špatná reakce okolí, za nás malá informovanost, Nejhorší bylo, když už jsme si nevěděli rady, jak dál a neměli jsme se na koho obrátit o pomoc. Co mě nejvíce mrzelo tak to, že nás manželovi rodiče přestaly navštěvovat. Nelíbilo se jim, že máme doma děti jiného etnika a ještě než děti přišli tak nám to rozmlouvaly. Bohužel se naše vztahy zpřetrhaly. Jako pozitivum no tak samozřejmě zcela jiný pohled na svět, najednou řešíte spoustu věcí, problémů, které když se vám podaří nějak odstranit, tak ten pocit, že se vám to povedlo, protože vidíte ten dětský smích a spokojenost. No prostě i ten plný dům dětí, to jak spolu vychází. Prostě mě to naplňuje. Děti vám všechny ty starosti co způsobily, vrátí samozřejmě svou radostí a to je to krásné.

PŘÍLOHA II: ROZHOVOR S R2

Seznámení se s rodinou, o jaké pěstouny jde a jaké děti mají nebo měly svěřeny:

R2 – pěstounka (45 let), pěstoun (48 let)

V této rodině jsou pěstouny oba rodiče, oba mají vysokoškolské vzdělání, mají tři vlastní děti a čtyři v pěstounské péči, jednalo se o sourozeneckou skupinu romského etnika. Pěstouny jsou již 12 let. Děti v pěstounské péči byly původní rodině odebrány. Vlastní děti, všechno chlapci M. – 18 let, J. – 16 let a T. – 14 let. Děti v pěstounské péči, jsou dva chlapci a dvě děvčata R. – 17 let, J. – 16 let, M. – 14 let, A. – 13 let.

1. S kým jste sepsali dohodu o výkonu pěstounské péče a proč?

My jsme sepsali dohodu s krajským úřadem. Nějak jsme neměli potřebu zjišťovat, jestli někdo nabízí jiné dohody, ta co nám byla nabídnuta, ta nám stačila a jsme s ní spokojeni. I když se změnily některé dávky, nyní je to na jednoho takže manžel půjde do práce i když zůstává nadále pěstounem. Naštěstí už máme téměř dospělé děti, takže to ničemu vadit nebude, horší by to bylo, když byly menší, to jsem byla moc ráda, že jsme na ně byli dva.

2. Byl/a jste dostatečně informován/a o možnosti nastavení služeb?

Věděli jsme, že si můžeme vybírat ze služeb, a že je lze, pokud je to možné, i zaměnit za nějakou jinou, ale tak jak to je nastavené mi stačilo, jsme s tím spokojeni.

3. Jaké služby máte dohodnuté?

Nové dohody upravují práva a povinnosti pěstounů. Když to tak shrnu, tak je to preventivní a poradenská činnost, pomoc při zajištění osobní péče o svěřené dítě, samozřejmě naše spolupráce a umožnění kontroly, jestli vše pobíhá správně. Navíc se musíme účastnit nejméně jednou ročně školení, ale pokud bychom se chtěli více vzdělávat tak je tam možnost, buď z nabízených produktů nebo když si něco najdeme sami co by nás zajímalo, tak po domluvě by nám toto vzdělání navíc měli proplatit. Máme tam zahrnuto také odpočívání a to ve formě 14 dnů, kdy naše děti můžeme svěřit jiné nadaci, která se postará o jejich péči, nebo je můžeme poslat na tábor. Relaxační pobyt s celou rodinou, setkávání dětí vyrůstajících v pěstounských rodinách, a také setkávání pěstounů. Dále máme dohodnutou odbornou pomoc, která nám byla bezplatně nabídnuta jednou za 6 měsíců. Vymezené prostory a také odborný dohled na dítě, při kontaktu s původní rodinou. No a to je asi tak vše.

Každopádně ta dohoda se dá podle potřeby měnit, kdybychom náhodou potřebovali což je super.

4. *Jste evidován/a jako pěstoun v evidenci (krátkodobá PP) nebo jako pěstoun pečující (dlouhodobá PP)?*

My s manželem jsme evidováni jako pěstouni na dlouhodobou péči, a přemýšlíme o dalším dítěti, které naši rodinu rozšíří. V nejbližší době si půjdeme zažádat, protože ty nejstarší děti, se chtějí osamostatnit a u nás doma je stále místo pro nějaké to opuštěné dítě. Zatím nám zdraví přeje, takže naše pomoc je na místě. Naše vazby se staršími dětmi, které nás už chtějí opustit, samozřejmě nezaniknou a oba říkají, že jsme pro ně jejich rodina a vždy budeme, takže se těšíme na další spolupráci, i když už budou žít své vlastní životy.

5. *Jaký máte názor na rozdělení pěstounské péče na pěstouny v evidenci a pečující?*

O rozdělení pěstounské péče jsem se dověděla nedávno, moc jsem po tom nepátrala. Myslím si, že je správné, že děti nebudou vyrůstat v domovech, ale budou u rodin, i když si to neumím opravdu představit, jak to bude fungovat a můj obdiv budou mít i pěstouni, kteří se na tuto dráhu dají. Neumím si představit, že by se u nás doma tak moc střídali děti a já je vždy po tom co si na sebe zvykneme, musela posílat jinam. Pokud se tedy vrátí domů, tak je to výborné, ale pokud ne tak za jak dlouho se najde zase pěstoun, který si jej vezme do péče. A kde vlastně ty děti budou, jako jestli budou stále u těch pěstounů na kratší dobu nebo prostě co s nimi bude, neumím si to představit. Proto jsme o této péči neuvažovali a to i po tom, co si bereme na výměnné pobyty děti z domovů k nám. Sice jsme jich tu měli asi desítky, ale byli tu jen na 14 dní na výměnném pobytu, aby poznali něco jiného než je dětský domov. My jsme to věděli, že u nás budou jen nějakou dobu a půjdou zase zpět, i když nám mnohdy k srdci přilnuly, ale musely zpět. Co by bylo po roce, nevím asi bych to nezvládla já ani manžel. Tedy myslím po citové stránce. Prostě každou chvíli mít dítě, které mi nějakým způsobem přilne k srdci a pak půjde pryč a přijde další a další. No opravdu smekám před těmito lidmi a doufám, že jich bude hodně, aby se všechny děti dostali rovnou do rodinného prostředí a ne do domova nebo ústavu.

6. *Často se mluví o problémech PP, jaké problémy doprovázely Vás?*

No především dlouhá doba na vyřízení všech formalit, nám zabraly 8 měsíců. Jako další z problematiky jsme řešili, že nám do pěstounské péče bylo dáno dítě, které bylo starší než naše děti, což si myslím, že nebylo vhodné, pak spousta zbytečných vyšetření, první ná-

vštevta sociální pracovnice byla až po půl roce, co jsme měli doma první dítě, opravdu nebyla pro tuto práci vůbec způsobilá. Kdybychom od začátku měli tu pracovníci, co nás má na starosti teď tak by to asi bylo lepší. Ona má přehled a mnohdy i poradí a pomůže. Sice má spousty takových rodin na starost, ale mám pocit, že se pro tuto práci narodila. Je vážně skvělá a takových by to chtělo více. No a to je také problém, že na jednu pracovníci je až moc rodin. Chtělo by to více takových pracovnic a rozšířit jejich řady. Jako další problém byl, že jsme chtěli dát děti do školky a, i u takového rozhodnutí musí být souhlas rodiče, toto mi připadá zbytečné.

7. Co za problémy jste se svěřeným dítětem řešili, co jste brala jako nejdůležitější?

Velký problém, asi to jak si získat jejich důvěru. Měli jsme to těžké, protože děti co k nám přišly, nám vůbec nevěřily. Těžké bylo jak jim projevit úctu, a lásku, kterou jsme jim chtěli dát, a přitom ale také nezapomínat na naše vlastní děti. Nevěděli jsme, že je důležité si stanovit, jak nás mají oslovovat. Naštěstí se vše prolomilo a takové věci jako bylo schovávání jídla, lhaní aby vypadali lépe, či podvádění a krádeže jsme postupem času odbourali. Naštěstí těmito drobnými prohřešky si pošli i jiní pěstouni a ti nám pak poradili co s tím. Šlo jen o získání důvěry, všechny děti co k nám přišly, byly hodně nedůvěřivé a není se čemu divit, po tom čím si prošly. Vždyť už byly zklamány jednou. Takže největší problém bylo získání důvěry a možnost poskytnout domov a lásku. Jakmile jsme získali důvěru, tak už se vše zdálo malicherné a s dítětem jsme mohli spolupracovat a snažit se ho navést na možnost lepšího života, a ukázat jaké jsou životní normy a hodnoty a aby si k nim sám našel cestu a určil si své priority.

8. Myslíte si, že by se díky službám, které máte teď sepsané, vaše problémy nějak zmírnili nebo odstranili?

Asi ano, myslím, že pár by jich to určitě řešilo, ale určitě ne všechny, jsou věci, se kterými vám nikdo nepomůže, ale to zkrátka k tomu patří.

9. Jaká služba je pro Vás nejdůležitější, popřípadě nejvyužívanější, nejcennější?

Každá ze služeb je důležitá, všechny zahrnuté služby, které jsou součástí dohody, jsou opravdu důležité. Ale kdybych měla jednu vyzdvihnout tak to bude asi možnost využití psychologa co 2 měsíce ať už pro nás nebo svěřené dítě a pak ještě možnost změny sociálního pracovníka bez uvedení důvodu. Já se setkala s pracovníci, která nebyla zřejmě zasvěcená do problémů s pěstounskou péčí a naše spolupráce nebyla vůbec dobrá. Až nám byla

přidělena jiná, tak se spolupráce o 100% zlepšila. Tak to bych asi opravdu vyzdvihla jako nejcennější.

10. Je nějaká služba, která není v dohodě, a Vy ji tam chtěla?

Tak nad tím jsem nepřemýšlela, ono se to špatně hodnotí, co tam chybí, když to zrovna nepotřebujete. Tím myslím, že u každého dítěte to bylo jinak. Každé dítě vám přinese zcela jiný pohled na vše a každé má jiné potřeby a s tím spojenou i pomoc. Teď si opravdu nejsem vědomá něčeho, že by tam chybělo.

11. Jaký máte názor na novelu zákona upravující dávky pro pěstounskou péči a její rozdělení pěstounů?

Dávky pěstounské péče se zvýšili, což jsem přivítala. Co se týče toho rozdělení, jako určitě myslíte, že pěstouni na krátkou dobu je mají vyšší, no tak s tím docela souhlasím, jak jsem řekla, obdivuji je, že se do toho pouští a vím, že i když je budou na to připravovat tak prostě ty city tam budou hrát velkou roli. Opravdu si to neumím představit. No a co se týče, toho že to budou brát i když zrovna nebudou pečovat o dítě, tak to je těžké, oni zase musí být připraveni kdykoliv jak se říká otevřít dveře a to dítě bez rozmyslu přijmout, a navíc když už mít dítě nebudou tak to беру tak, že to mají na srovnání se právě po té citové stránce.

12. Co se vám na novele líbí, popřípadě nelíbí?

Na novele je skvělé, že se konečně upřesnili práva a také povinnosti pěstounů to беру jako stěžejní a důležité. Také to, že hned co se dítě umístí, tak to úřady okamžitě budou řešit a vytvoří nějaký plán, jak by měla probíhat jeho ochrana. To, že se zvýšily dávky, je také výborné. No a co se mi nelíbí? No asi zatím nevím, je to vše na tom jak se vše bude vyvíjet a je jasné, že určitě k nějakým úpravám po čase a zkušenostech dojde. Snad to nebude trvat tak dlouho, jako se mluvilo o novele, která vyšla až letos.

PŘÍLOHA III: ROZHOVOR S R3

Seznámení se s rodinou, o jaké pěstouny jde a jaké děti mají nebo měly svěřeny:

Muž pěstoun, přivydělávající si jako živnostník, žena je v domácnosti a stará se o těžce zdravotně postižené dítě.

Jedná se o pěstounskou rodinu, ve které je celkem šest dětí přijatých do NRP. Tři starší kluci byli adoptováni, mladší děvčata jsou v pěstounské péči. První adopce proběhla v roce 1993 a první pěstounská péče byla v roce 2000. Pěstouny jsou tedy 13 let. Nejstarší syn R. 22 let studuje na vysoké škole, druhý syn D. – 21 let, je již osamostatněn. Nejmladší syn K. – 15 let je spolu s děvčaty K. – 14 let, A. – 13 let na základní škole. Nejmladší dcera P. – 12 let je žákyní praktické školy, kde se za pomoci asistenta pedagoga vzdělává podle individuálního vzdělávacího plánu pro pomocné školy.

1. S kým jste sepsal dohodu o výkonu pěstounské péče a proč?

Já jsem sepsal dohodu s krajským úřadem. Protože, ty služby jsou stejné a tam už jsem zvyklý.

2. Byl jste dostatečně informován o možnosti nastavení služeb?

Ano informace mi poskytla sociální pracovnice. Víím i o možnosti sepsat dohodu s neziskovkou. Ono mě to zajímalo, takže jsem hledal informace na netu. Díval jsem se na rozdíly mezi krajem a neziskovkami, rozmýšlel jsem, jestli to nějak měnit, ale nakonec jsem to nechal tak, akorát jsem se hodně zajímal o školení protože jsem se nechal zapsat na tu péči krátkodobou, tak jsem zjišťoval jak budou probíhat ty školení a jak to teda bude fungovat, navíc se chci dovědět co nejvíc o autismu, sice spoustu informací mám, ale školení by se mi hodilo kvůli P. Taky bych nerad nějak narušil její vnímání tak uvidím jak nás zhodnotěj jestli vůbec budu moct dělat pěstouna na krátkou dobu. Asi to bude těžké, ale chci to zkusit. Čeká mě spousta psychotestů, abych byl zařazen, jak staré děcka by nám mohli svěřovat. Beru to jako výzvu jak být užitečnej. A prostě ty děcka v ústavu no není to pro ně dobrý.

3. Jste evidován jako pěstoun v evidenci nebo jako pěstoun pečující?

Tato otázka zodpovězena v předešlé otázce.

4. Jaké služby máte dohodnuté?

Spolupráce s odborným psychologem, psychiatrem a terapeutem, to vzdělávání, poradenství, relaxační pobyty, dále to hlídání když jsme nemocní. Jo ještě taky setkávání s pěstounama, to je dobrý protože dá dozvědět, co děláte blbě, nebo jak co řešit a taky děcka mají takový setkávání s dalšími, co jsou z pěstounských rodin. Je to strašně baví a myslím, že jim to aji pomohlo, když si myslely, že jsou jediní, které nechaly rodiče. Mají tam spoustu kamarádů. Můžeme si vyžádat dohled při setkání našich děcek s jejich rodinou. Získávání znalostí a dovedností s dětmi jiného etnika, také proškolení jak zvládat krizové situace a jak zajistit dítěti osamostatnění a jak jej na to připravit.

5. *Jaký máte názor na rozdělení pěstounské péče na pěstouny v evidenci a pečující?*

Rozdělení je správný, je fakt moc děcek v domovech a toto je dobrý nápad. Sice to asi pro ně bude hodně těžký, ale furt lepší než ten ústav. No, a kdyby to nevyšlo, tak prostě jsou tu lidi, co se jim pokusí tu jejich rodinu nahradit. Zním spousty pěstounů, kteří do té krátkodobé nechtějí, protože se bojí, že by to nezvládli citově. Já se taky bojím, ale tak zase je to prostě tak, chápu, jako že každý děčko, si člověk zamiluje, že jo prostě záleží taky na tom, jak dlouho to bude. Pokud to bude jen pár týdnů tak je to vpoho to bude pro něj jenom takový jako tábor a my to vezmeme jako výměnný pobyt. V každém je něco jiného, jinak krásného a to je na tom to pěkný. Často mě děcka překvapily co v nich je, to co jsme objevili, co prostě vyplavalo na povrch i když po delší době. No, a když to dítě u nás bude opravdu ten celý rok, tak no prostě bude to těžký po té citový stránce. Ale věřím na nápravu, takže si myslím, že u nás bude opravdu jen po tu nejdůležitější dobu, než se prostě jeho rodina vzpamatuje. Pořád to bude lepší, než aby vyrůstaly v ústavě.

6. *Jaká služba je pro Vás nejdůležitější, popřípadě nejvyužívanější, nejcennější?*

Která ze služeb? No zajímavá otázka, ale nebude to lehký ji zodpovědět. Je to fakt těžké určit, která je nejvyužívanější, no jako asi ta práce s odborníky jak se sociální pracovníci, tak s psychologem. To, že jsme proškoleni a spoustu věcí mám nastudovanejch, neznamená, že jsem jasnovidec a vše bez problému zvládnou. Sociální pracovnice nám hodně pomohla a práce s psychologem je zřejmá. U nás spolupráce s odborníky byla téměř neustálá, manželka se stará o postižené dítě a ostatní děti, které máme, trpí dyslexií a lehkou retardací takže bez odborníků, bysme neuspěli. Někdy to jsou fakt chvíle, kdy už nevíte kudy kam, a co děláte špatně a jestli vůbec to co děláte, má smysl. Je samozřejmě důležitá opora v

manželce, ale i tak je potřeba se s určitými problémy svěřit a nějak je řešit. Takže asi opravdu ti dva.

7. Co za problémy jste se svěřeným dítětem řešil, co jste bral jako nejvážnější?

Ježíš, problémů bylo ať už ty běžných tak i někdy náročnějších. Ale nejvážnější problém byl asi u P., ta trpí autismem a než jsme na to přišli, prošli jsme si peklem. Byli jsme s ní na hodně vyšetřeních, ale už ani už nevím kolikátého odborníka, nám bylo řečeno, že trpí autismem. Tímto se změnil náš život, začali jsme studovat dostupnou literaturu, jak s ní zacházet, a vlastně se přizpůsobit jejímu jinému světu. Dnes už máme své návyky, které přijala a osvojila si je. Dnes už mi to přijde zcela normální. Jde zkrátka o zcela jinou komunikaci a práci s ní. Takže ten problém byl ten, že jsme dlouho zjišťovali, jakou nemocí trpí. To beru jako problém, protože to trvalo určitě déle jak rok.

8. Jaké další problémy jste řešil v průběhu vaší pěstounské péče?

No bylo to lhaní, krádeže, agrese sice teda jen u K. ale tak ostatní taky měly své mouchy, hodně takových těch běžných to řeší každý rodič, ale bylo to takové jiné u nich, protože to měli těžký, jako tím čím si prošli a okolí nebylo taky nějak přívětivé. Prostě ty děcka trpí opuštěním a je to fakt hrůza, protože nikomu nevěří, dívají se na vás tak nedůvěřivě. Navíc to, že jako by nikam nepatřily, normální děcka si s něma nechtěla hrát a romské děcka taky ne prostě nepatřily nikam. Hodně jsem komunikoval s pěstounama, co měly ty samé problémy, ale prostě nakonec si našli kamarády. No další, ale to je už snad všude probíráno byla čekací lhůta, ta by nemusela být tak dlouhá, ale tak třeba se to teď všechno spraví, uvidíme.

9. Je nějaká služba, která není v dohodě, a Vy ji tam chtěl?

Nemyslím si, že by tam něco chybělo. Dobrý je, že to řeší vše jak odpočinek, tak i setkávání prostě je tam zahrnutý asi všechno. Aji to, že když nevyužiju psychiatra v daným termínu, tak že se to přesouvá. Vždy se něco řeší intenzivnějc a pak zase nějakou dobu není potřeba. Takže asi opravdu nemám výtky.

10. Jaká služba či pomoc vám chyběla po přijetí dítěte do rodiny?

Co nám chybělo, to není ani služba, byly to zkušenosti jak se kdy zachovat. Byli jsme s manželkou proškolení a znali jsme i některý případy, a co by mohlo nastat, ale na to se nejde připravit dopředu, prostě to přijde a hold jak se říká, nauč se plavat. Prostě dokud to

nevyzkoušíte a neprožijete, tak nevíte o čem je řeč. Prožíváte zoufalství, ale i šílenou radost ze života a z toho co děláte. Je tam zkrátka vše. Důležitý je, abyste měla někoho, na koho se můžete obrátit v případě, když jste na dně, a nevíte si rady. Opora blízkých mi moc pomohla, a díky tomu jsme zatím vše zvládli. Tedy já mám ten pocit. No zkrátka se nenudíte.

11. Jaký máte názor na novelu zákona upravující dávky pro pěstounskou péči a její rozdělení pěstounů?

Jak jsem říkal je to dobrý to rozdělit a co se týče dávek tak to je těžký. Myslím si, že by dávky pro všechny pěstouny, měli být stejny, já bych to nerozlišoval. Všichni se staráme o děcka, který nebylo možný adoptovat a prostě pěstounství je náročný a jako no nevím prostě myslím, že to má být stejny. Všichni chceme, aby měly dobrej život a prostě když je rodina opustí nebo prostě jako se nemůže postarat tak to ty děcka bolí, fakt jsou deprimovaný a zklamaný pak nikomu nevěří a bojí se, že se to stane zase. My se jim snažíme vštípit nějaké hodnoty a vychovat z nich dobrý lidi, takže prostě všichni to mají těžký at' je to pěstoun takový nebo makový. Já bych je nechal stejny.

12. Co se vám na novele líbí, popřípadě nelíbí?

No tak kdybych to měl shrnout, tak je to ta nová dohoda aji to zvýšení dávek a rozdělení pěstounů, je dobrý že chtěou zrušit ty ústavy asi to nepůjde všude, ale tak když jich bude co nejmíň těch děcek tam tak to bude dobře. No a co se mi nelíbí, tak to je to rozdělení dávek pro pěstouny fakt si myslím, že to mělo být stejny.

PŘÍLOHA P IV: VZOR DOHODY O VÝKONU PĚSTOUNSKÉ PÉČE